

Myrfågelinventering i Gävleborgs län 2009-2010

Länsstyrelsen
Gävleborg

Rapport 2011:19

Myrfågelinventering i Gävleborgs län 2009-2010

Länsstyrelsen
Gävleborg

*Fotograf omslagsbilder: Fredrik Jonsson (myr och grönbenebo) och
Lars-Olof Grund (grönbena i talltopp).
Teckningarna i rapporten är gjorda av Jonas Lundin.*

Förord

I denna rapport redovisas resultaten från omgången 2009-10 av Länsstyrelsens program för övervakning av våtmarksfåglar. Första omgången gjordes 1996-98, och omfattade då 49 myrar. Det var ett urval av de myrar som inventerades under den stora länsomfattande myrfågelinventeringen på 1970-talet i Gästrikland och 1980-talet i Hälsingland och Orsa finnmark. Under övervakningen 2009-10 ingick samma myrar som 1996-98 och ytterligare två myrar i Orsa Finnmark – totalt 51 myrar. Genom utökningen ingår nu alla myrar som är skyddade genom EU:s Fågeldirektiv i Natura 2000-områden.

Fältinventeringen har 2009-10 utförts av Fredrik Enoksson, Lars-Olov Grund, Fredrik Jonsson, Henry Nilsson, och Björn Nylander. Ekologigruppen Ekoplan AB har bearbetat materialet och skrivit rapporten. Dispositionen och en del av texterna har tagits från den förra rapporten, skriven av Fredrik Jonsson. Länsstyrelsen tackar alla dessa för sitt arbete!

Inventeringen har gjorts inom ramen för samordnad svensk miljöövervakning, med stöd av särskilda medel från Naturvårdsverket för den regionala miljöövervakningen.

Olle Kellner
Projektledare

Innehåll

Förord	3
Inledning	7
Inventeringsmetodik	8
Sammanfattning av resultatet.....	10
Förändringar av olika fågelarters antal.....	10
Orsaker till förändringar	10
Vegetationsförändringar?	11
Trender för enskilda våtmarker	11
Trender för hela artgrupper.....	16
Skyddade våtmarker jämfört med oskyddade våtmarker	18
Resultatet - art för art.....	19
Smålom.....	19
Storlom.....	20
Sångsvan.....	20
Kanadagås	21
Grågås	22
Bläsand	22
Kricka	22
Gräsand	23
Vigg	24
Knipa	24
Fiskgjuse.....	25
Dalripa.....	25
Orre	25
Trana.....	26
Ljungpipare.....	27
Tofsvipa	28
Brushane	29
Enkelbeckasin.....	30
Småspov.....	31
Storspov.....	31
Gluttsnäppa.....	32
Drillsnäppa	32
Rödbena	33
Skogssnäppa	33
Grönben.....	34
Skrattmås	35
Fiskmås.....	35
Gråtrut.....	36
Fisktärna	36
Silvertärna	36
Sånglärka	36
Trädpiplärka	37
Ängspiplärka	38
Gulärka	38
Sävsångare	39
Rörsångare.....	39
Varfågel	39
Videsparv.....	40
Sävsparv.....	40
Gök	41
Stjärtmes.....	41
Småskrake och storskrake	41
Referenser	42

Appendix – Resultat myr för myr: Se pdf-fil på Länsstyrelsens hemsida

Inledning

Under mitten på 1970-talet och början av 1980-talet inventerades Gävleborgs läns myrfågelfauna översiktligt, först Gästriklands myrar 1974-76 och sedan Hälsingland och Orsa finnmark 1981-82 (Risberg 1981, Ståhl m fl 1984, Ståhl 1985). Totalt besöktes 383 myrar under dessa inventeringar. I slutet av 1990-talet återinventerades 49 av dessa myrar inom ramen för den regionala miljöövervakningen. År 2009-10 gjordes en ny inventeringsomgång. Förutom de 49 myrar som ingick i omgången 1996-98 inventerades 2 myrar i naturreservatet Stora Korpmäki, som också är skyddat av EU:s Fågeldirektiv och ingår i Natura 2000. Därmed ingår alla länets myrar som skyddas av Fågeldirektivet i övervakningsprogrammet. I rapporten har de inventerade myrarna delats upp i samma två länsdelar som den ursprungliga inventeringen. Södra delen innefattar 20 myrar i Gästrikland och norra delen innefattar 31 myrar i Hälsingland och Orsa finnmark (Dalar-na).

Urvalet av myrar har styrts till att ge relativt god täckning i Gästrikland och Orsa Finnmark, inklusive Los. Dessa länsdelar är myrrika och hyser de sydliga respektive nordliga inslagen i länets myrfågelfauna. Centrala - sydvästra Hälsingland är också representerat i urvalet, medan den relativt myrfattiga nordöstra delen av länet inte är representerad bland de valda myrarna (se figur 1). Urvalet omfattar tre grupper:

- a) 20 myrar med formellt skydd eller planerat skydd; 18 myrar som ingick i 1994 års Myrskyddsplan för Sverige samt två större myrar som omfattas av fågeldirektivet men inte utpekades i Myrskyddsplanen.
- b) 12 myrar utöver grupp a) som hade särskilt höga fågelskyddsvärden vid första inventeringen.
- c) 19 myrar som fågelinventerats vid första inventeringen men som inte hade exceptionellt höga fågelskyddsvärden. I denna grupp ingår 10 myrar inom ett begränsat område i NV Gästrikland där samtliga myrar inventerades (se figur 1).

Myrarna är en biotop, som jämfört med andra biotoper som t ex skogs- och jordbruksmark inte i lika hög grad är utsatt för mänsklig påverkan. Detta gör att man inte förväntar sig att myrhäckande fåglars antal skall förändras så mycket under en 10-års period. Trots detta kan man se stora förändringar hos många myrfågelararter. Det kan bero på normala beståndsfluktuationer vars orsaker är okända. Det kan också bero på en rad yttre faktorer exempelvis:

- Klimatförändringar på regional och global nivå kan påverka fåglarnas utbredningsområde samt deras numerär i olika områden.
- Myrhäckande arter påverkas även i stor grad av den miljö som de vistas i under flyttning och övervintring.
- Miljöföroreningarnas effekter t ex försurning kan ge svårupptäckta och långsamma förändringar av myrnas vegetation och fauna.
- Jakt både i Sverige och på flyttnings- och övervintringslokaler.
- Dikning vilket kan leda till uttorkning och igenväxning av myrar och därmed försämma möjligheterna till häckning för många arter.

Inventeringsmetodik

Vid inventeringen användes samma metoder som vid 1970- och 80-talets myrfågel-inventering, dvs en slags ”engångs revirkartering”. Varje myr besöktes endast en gång och samtliga observerade myrfågelarter noterades på en karta. På kartan noterades även vilken typ av aktivitet fågeln hade, t ex varnande, spelande/sjungande, överflygande, liggande på bo mm. Utifrån kartmaterialet tolkades sedan resultatet och antalet par av respektive art noterades i en tabell. Inventerarna har i möjligaste mån gått samma rutter som vid tidigare gjorda inventeringar (gäller främst norra delen).

© Lantmäteriet, 2006. Ur GSD-produkter ärende 106-2004/188-X.

Figur 1. Karta över inventerade myrar. Numren refererar till tabell 1 och Appendix.

Tabell 1. Inventerade myrar

Nr	Namn	Areal (ha)	Landskap	Kommun	Nr i Ståhl 1985	Inventerad år					
						73-75	96	97	98	09	10
Södra delen											
1	Jordbärsmuren	440	Gästrikland	Gävle	12	(x)	x	x	x	x	x
2	Bredmossen	160	Gästrikland	Sandviken	3	x		x	x	x	x
3	Fasmur	115	Gästrikland	Gävle	33	x		x	x	x	x
4	Svartsjömuren	100	Gästrikland	Gävle-Sandviken	38	x	x	x	x	x	x
5	Lomsmuren	500	Gästrikland	Gävle-Sandviken	38	x	x	x	x	x	x
6	Bläckmuren	105	Gästrikland	Gävle	52	x	x	x	x	x	x
7	Molnviksmuren	350	Gästrikland	Gävle	69	x	x	x	x	x	x
8	Vonaso	50	Gästrikland	Ockelbo	25	x	x	x	x	x	x
9	Åmuren	5-25	Gästrikland	Ockelbo	.	x	x	x	x	x	x
10	Lilla Åmuren	<5	Gästrikland	Ockelbo	.	x	x	x	x	x	x
11	Syvama	75	Gästrikland	Ockelbo	24	x	x	x	x	x	x
12	Hockalampi	<5	Gästrikland	Ockelbo	.	x	x	x	x	x	x
13	Vansattamuren	130	Gästrikland	Ockelbo	27	x	x	x	x	x	x
14	Kolkilampimurarna	55	Gästrikland	Ockelbo	28	x	x	x	x	x	x
15a	Vickompos-Stormuren	ca 25	Gästrikland	Ockelbo	30	x	x	x		x	x
15b	Vickompostjärn	<5	Gästrikland	Ockelbo	.	x	x	x		x	x
16	Hemmuren	<5	Gästrikland	Ockelbo	.	x	x	x	x	x	x
17	Nakanittimyrar	<5	Gästrikland	Sandviken		x	x	x	x	x	x
18	Skältjärnsmyren	150	Gästrikland	Ockelbo	94	x	x	x	x	x	x
19	Flintskallmuren	20	Gästrikland	Ockelbo		x	x	x	x	x	x
20	Axmar högmosse	210	Gästrikland	Gävle	143	x	x	x	x	x	x
Norra delen						81-82					
21	Botjärnsmyren	75	Hälsingland	Ockelbo	111	x		x	x	x	x
22	Myrkomplex vid Gopån	80	Hälsingland	Ockelbo	112	x		x	x	x	x
23	Myrsjömyrorna	120	Hälsingland	Bollnäs	116	x		x	x	x	x
24	Stormyrar-Grannäsen	650	Hälsingland	Ovanåker	119	x		x	x	x	x
25	Hundtjärnsmyran	80	Hälsingland	Ovanåker	208	x		x	x	x	x
26	Homnamyrar	210	Hälsingland	Ovanåker	209	x		x	x	x	x
27	Andersvallsmyran	85	Hälsingland	Ljusdal	218	x		x	x	x	x
28	Andersvallsslätten	130	Hälsingland	Ljusdal	219	x		x	x	x	x
29	Tunnmyrar	45	Hälsingland	Bollnäs	220	x		x	x	x	x
30	Torsdagsmyran	65	Hälsingland	Ljusdal	217	x		x	x	x	x
31	Heroso	45	Dalarna	Ljusdal	178	x		x	x	x	x
32	Kvarnbergsmyrorna	30	Dalarna	Ljusdal	179	x		x	x	x	x
33	Påranävamyrorna-Rengsjön	75	Hälsingland	Ljusdal	185	x			x	x	x
34	Nordslättmyran	90	Hälsingland	Ljusdal	188	x		x		x	x
35	Hägenlammsmyrar- Västersjömyran	215	Dalarna	Ljusdal	192	x		x	x	x	x
36	Svartåmyran	400	Dalarna	Ljusdal	167	x		x	x	x	x
37	Ällekmyran	60	Dalarna	Ljusdal	166	x		x	x	x	x
38	Tornmyrar	105	Hälsingland	Ljusdal	201	x		x	x	x	x
39	Stormyrar-Lappmyran	200	Hälsingland	Ljusdal	202	x		x	x	x	x
40	Losvallsmyrorna-Flyttjärnarna	150	Hälsingland	Ljusdal	268	x		x	x	x	x
41	Stormyrar-Mångån	170	Hälsingland	Ljusdal	267	x		x	x	x	x
42	Blistermyrar	170	Hälsingland	Ljusdal	265	x		x	x	x	x
43	Myrmosaik SV Blistersjön	230	Hälsingland	Ljusdal	266	x		x	x	x	x
44	Gryssjömyran	360	Dalarna	Ljusdal	250	x		x	x	x	x
45	Myrsjömyrar-Tyckeln	200	Dalarna	Ljusdal	252	x		x	x	x	x
46	Skrebbmyrar	100	Hälsingland	Ljusdal	269	x		x	x	x	x
47	Stormyrar-Karsvall	195	Hälsingland	Ljusdal	271	x		x	x	x	x
48	Härbacksmyrar	60	Hälsingland	Ljusdal	272	x		x	x	x	x
49	Borrmyrar	110	Hälsingland	Ljusdal	273	x		x	x	x	x
50	Komyrar	75	Dalarna	Ljusdal	160	-		-	-	x	x
51	Mackaralammsmyrorna	95	Dalarna	Ljusdal	161	x		-	-	x	x

Sammanfattning av resultatet

Förändringar av olika fågelarters antal

I tabell 2 redovisas det sammanlagda antalet par på de inventerade myrarna de vid de olika inventeringstillfällena, samt vilka arter som haft mer påtagliga förändringar mellan den ursprungliga inventeringen på 70- och 80-talet, inventeringen på 90-talet och inventeringen 2009-10. Arter som ökat kraftigt är *fiskmå*s, *kanadagås*, *ljungpipare* och *småspov*. Ökningarna av *kanadagås* och *fiskmå*s stämmer väl överens med en ökning som skett i hela landet, ökningen beror troligen ej på förändringar av myrmiljön, utan på en långsiktig utbredningsförändring hos respektive art. *Småspov* och *ljungpipare* häckar ofta på samma typ av mark, så deras ökning skulle kunna bero på någon förändring av myrmiljön. En art som tidigare har minskat mycket är *tofsvipa*, men trenden har ändrats och arten har ökat något de senaste 10 åren. *Sånglärka* går det mycket dåligt för, inga häckande par rapporterades för 2010, och trenden är generell för hela Sverige. Arter som tidigare har minskat men som det nu går bättre för är *kricka*, *gulärka* och *grönben*a. Observationer från hela Sverige visar dock att grönbenan har en negativ trend. Populationen av kricka har minskat de senaste 30 åren men den har varit stabil den senaste 10 åren. Gulärkan minskar i södra Sverige men förefaller stabil i norra Sverige.

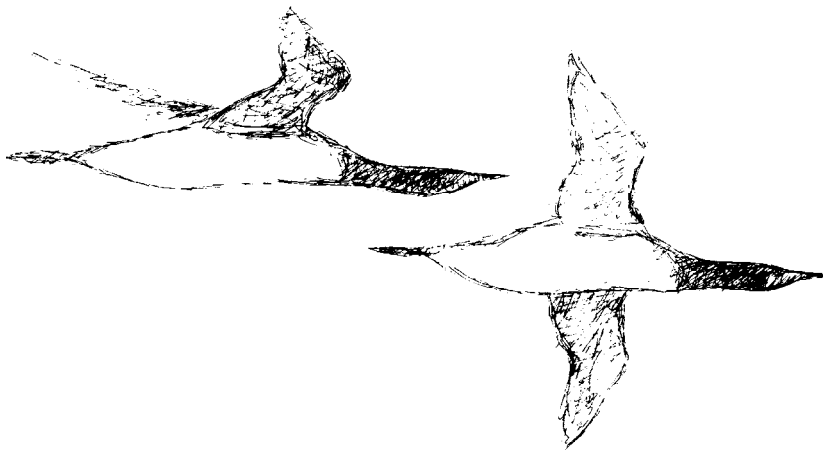
Endast ett fåtal arter har haft en stabil population sedan förra inventeringen, i alla fall om man tittar på både södra och norra delen. Om man bara ser till norra delen så finns *trana*, *knipa*, *enkelbeckasin*, *gluttsnäppa* och *smålom* i relativt likartade antal som tidigare.

Många fågelarter har påträffats i för låga antal för att man ska kunna göra några uttalanden om ökning/minskningar. Här måste speciella undersökningar göras som riktas mot särskilda arter. Dessa arter är bl. a. *smålom*, *bläsand*, *kricka*, *gräsand* (för att studera sjöfågelarter är det självklart lämpligare att inventera sjöar), *fiskgjuse*, *dalripa*, *skogssnäppa*, *varfågel* och *videsparv*. Brushane har enbart setts vid inventeringen på 80-talet i Orsa Finnmark. Det är troligen sydostgränsen för arten i dess nordliga utbredningsområde. Dess status som häckfågel i länet är osäker.

Orsaker till förändringar

En orsak till beståndsförändringar på myrarna skulle kunna vara att förändringar skett på fåglarnas övervintringslokaler. Om så vore fallet skulle man kunna se en trend hos t ex Afrikaflyttare, att samtliga hade ökat. En sådan jämförelse är dock ganska vanskelig då Afrika inte är någon liten världsdel och endast ett fåtal fågelarter har exakt samma flyttningssväg eller övervintringsområde. Bland de fåglar som minskat finns *tofsvipa* och *sånglärka*, som båda övervintrar i Nordsjöländerna, men även bland de fågelarter som ökat finns arter som övervintrar i samma område, t ex sångsvan och *kanadagås*. Det verkar alltså svårt att utifrån denna studie dra några paralleller till fågelarternas ökning eller minskning i jämförelse till deras övervintringsområden.

En annan möjlig orsak till förändringar av myrfågelfaunan är klimatförändringar, t ex förändringar i nederbörd och temperatur. Ett exempel är snörika vintrar med sen avsmältning kontra snöfattiga vintrar med tidig avsmältning. En vår med sen och stor avsmältning ger en blöt myr vid den tid som fåglarna anländer. Det kan orsaka stora förändringar av fågelfaunan på myrarna. Exempel på detta ges av Grund (1995) från några myrar i Älvdalens kommun i Dalarna.

Vegetationsförändringar?

Ingen av de personer som var med vid de tidigare inventeringarna (1970- till 80-talet) har varit med vid återinventeringarna. Därför är det svårt att uttala sig om eventuella vegetationsförändringar på myrarna. Några stora förändringar av myrarnas vegetation verkar dock ej ha skett, förutom på en myr, nämligen Fasmur i Gästrikland. Den myren är utdikad och växte delvis igen bara de tre år som den inventerades under 1996-98. En myr i Hälsingland, nämligen Hundtjärnsmyran, verkar ha blivit torrare jämfört med vid inventeringen på 80-talet. Flera blötmyrsarter t ex *sångsvan*, *kricka*, *gräsand tofsvipa* och *gulärkla* har minskat eller försvunnit. Små myrar torde vara känsligare för utdikning än stora myrar. På små myrar kan även mellanårsvariationen för fåglarna vara större. De centrala delarna av stora myrar borde inte påverkas i lika stor grad av utdikningar i kanterna av myrarna som små myrar. Förändringar av vegetationen kan vara mycket svåra att upptäcka, det gäller särskilt de olika mossarterna, vars utbredning och täckningsgrad kan förändras kraftigt utan att man lägger märke till det. Detta kan i sin tur leda till förändringar i insektsfaunan, vilket sedan kan leda till förändringar i fågelfaunan.

Trender för enskilda våtmarker

I tabell 3 redovisas totala antalet myrfåglar för enskilda myrar under de olika inventeringsåren. För fem av de 51 våtmarkerna var det märkbart färre individer av myrfåglar 2009-2010 än 1996-1998, och för 2 områden märkbart fler individer. Det är svårt att förklara förändringarna för de enskilda myrarna, utom för Kvarnbergsmyrorna som fått en stor bäverdamm som förbättrat betingelserna för flera arter. För en myr (Gryssjömyran, minskning) var förändringen en fortsättning på en trend sedan 1980-talet, övriga myrar hade motsatt trend eller ingen trend mellan 1980-talet och 1990-talet.

Tabell 2. Sammanfattning över antal par per art

Arter	Norra delen*					Södra delen**									
	1981-82	1997	1998	2009	2010	Förändring 80-90 tal	Förändring 90-00 tal	1973-75	1996	1997	1998	2009	2010	Förändring 70-90 tal	Förändring 90-00 tal
Arter med myrar som kärnhabitat															
Dalripa	3	1	1	2	2										
Trana	10	14	12	6	12			7	7	11	9	5	11	(+)	
Ljungpipare	8	21	25	29	27	+	+	20	23	24	23	27	28	(+)	+
Tofsvipa	39	7	2	8	11	-	+	34	5,5	9	9,5	13	9	-	
Brushane	1	0	0	0	0										
Enkelbeckasin	13	20	10	18	12			27	9,5	12	9	13	14	-	
Småspov	2	8	7	13	10	+	+								
Storspov	7	10	10	7	10			16	9	6	7	14	16	-	+
Gluttsnäppa	36	40	41	26	41			0	0	0	0	0	3		
Grönbenä	100	69	78	81	85	-	+	23	23	30	20,5	31	39		+
Sånglärka	0	0	1	0	0			12	4,5	2	1	3	0	-	-
Ängspiplärka	38	21	34	12	8		-	32	79	61	67	21	3	(+?)	-
Gulärka	159	97	120	148	157	-	+	15	20	34	16	8	3		-
Varfågel	2	0	0	3	1		(+)	1	0	0	0	0	0		
Videsparv	5	10	7	2	0		-								
Sävsparv	23	16	29	19	17			4	3,5	4	4	5	6		
<i>Delsumma antal par</i>	<i>446</i>	<i>334</i>	<i>377</i>	<i>374</i>	<i>393</i>			<i>196</i>	<i>188</i>	<i>193</i>	<i>164</i>	<i>140</i>	<i>132</i>		-
<i>Delsumma antal arter</i>	<i>15</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>13</i>			<i>11</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>10</i>		
Arter främst knutna till vatten															
Smålom	6	6	7	2	2		-	3	5	6	6	5	3	+	(-)
Storlom	0	0	3	2	3		(+)	0	2	0	0	0	2		
Sångsvan	2	12	7	8	8	+		0	1,5	1	1	2	2		(+)
Kanadagås	1	7	15	6	12	+		0	0	0	0	1	1		
Bläsand	0	0	6	0	0										
Kricka	19	3	4	7	12	-	+	1	0	0	1	0	1		
Gräsand	15	4	10	4	10			2	2	2	3	1	2		
Vigg	1	4	5	5	8		+	0	0	0	0	0	0		
Knipa	14	15	22	13	11			2	5	5	7,5	2	4	(+)	
Fiskgjuse	1	1	0	0	2			1	1	1	0	0	1		
Drillsnäppa	0	0	1	3	2			3	1	1	1	0	0	(-)	(-)
Småskrake	1	0	0	0	0										
Storskrake	1	0	1	0	0										
Skrattmås	0	23	17	0	11	+									
Fiskmås	7	25	29	37	38	+	+	1	4	2	1	1	0		
Gråtrut	0	1	1	1	2										
Fisktärna	0	2	2	0	1			0	1,5	3	0	0	0		
Silvertärna	0	1	0	1	2										
<i>Delsumma antal par</i>	<i>68</i>	<i>104</i>	<i>130</i>	<i>89</i>	<i>124</i>			<i>13</i>	<i>23</i>	<i>21</i>	<i>20,5</i>	<i>12</i>	<i>16</i>		
<i>Delsumma antal arter</i>	<i>11</i>	<i>13</i>	<i>15</i>	<i>12</i>	<i>15</i>			<i>7</i>	<i>9</i>	<i>8</i>	<i>7</i>	<i>6</i>	<i>8</i>		
<i>Totalt antal par</i>	<i>514</i>	<i>438</i>	<i>507</i>	<i>463</i>	<i>517</i>			<i>209</i>	<i>211</i>	<i>214</i>	<i>184,5</i>	<i>152</i>	<i>148</i>		
<i>Totalt antal arter</i>	<i>26</i>	<i>26</i>	<i>29</i>	<i>26</i>	<i>28</i>			<i>18</i>	<i>19</i>	<i>18</i>	<i>17</i>	<i>16</i>	<i>18</i>		

Noter till tabell 2:

* 27 av norra delens 31 inventerade myrar ligger till grund för tabellens siffror. Myr nr 33, 34, 50 och 51 är inte inräknade i tabellen på grund av ofullständiga data.

** 18 av södra delens 20 inventerade myrar ligger till grund för denna tabell. Myr nr 1, Jordbärsmuren, ingår ej i tabellen på grund av ofullständiga data från 1973-75. Myr nr 19 är också undantagen eftersom den bara inventerades ett år på 1990-talet. För myrarna 2, 3 och 15 saknas ett av tre inventeringsår (1996 eller 1998). Dessa tre myrar ingår i beräkningarna med det faktiska antalet par för de två år det finns observationer och med ett 90-tals medelvärde för myren för det år som saknar observationer.

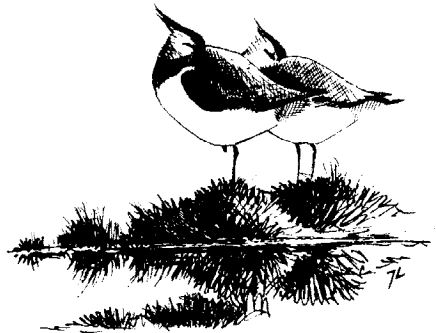
Förändringar

+ Ökning, avsevärt större än fluktuationen mellan enstaka år

- Minskning, avsevärt större än fluktuationen mellan enstaka år

() Liten eller osäker förändring

? Förändring osäker på grund av ofullständig rapportering i ursprungliga inventeringen.

Tabell 3. Antal häckande par av myrfåglar per myr

		73-75	1996	1997	1998	2009	2010	Förändring 70-90 tal	Förändring 90-00 tal
Antal häckande par av myrfåglar i södra delen									
1	Jordbärsmuren	(20)*	32	23	32	27	22		
2	Bredmossen	34	i.u.	29	21	14	11	(-)	-
3	Fasmur	5	i.u.	6	0	5	9		
4	Svartsjömuren	4	6	4	4	11	7		
5	Lomsmuren	52	32	27	31	27	26	-	
6	Bläckmuren	6	1	1	2	1	2		
7	Molnviksmuren	12	17	21	14	22	25	(+)	(+)
8	Vonaso	4	6	3	6	4	2		
9	Åmuren	2	0	0	1	1	1		
10	Lilla Åmuren	0	0	0	0	0	0		
11	Syvama	6	18	7	8	4	6		
12	Hockalamp	1	1	0	0	0	2		
13	Vansattamuren	4	19	28	12	8	9	+	-
14	Kolkilampimurarna	4	7	9	6	2	2		
15	Vickompos-Stormuren	6	9	10	i.u.	4	3		
16	Hemmuren	1	0	0	0	0	0		
17	Nakanittimyr	3	1	0	5	3	1		
18	Skältjärnsmuren	23	23	31	17	14	8		-
19	Flintskallmuren	5	0	i.u.	i.u.	1	3		
20	Axmar högmosse	24	20	17	27	19	15		
Antal häckande par av myrfåglar i norra delen									
		81-83						80-90 tal	
21	Botjärnsmuren	2		1	2	2	0		
22	Myrkomplex vid Gopån	8		3	6	3	3		
23	Myrsjömyrorna	19		22	20	11	9		-
24	Stormyr (Grannäsen)	21		20	17	37	30		+
25	Hundtjärnsmyr	18		6	7	7	6	-	
26	Homnamyr	10		21	21	20	10	+	(-)
27	Andersvallsmyr	6		6	2	3	8		
28	Andersvalls slätten	22		10	8	15	11	-	
29	Tunnmyr	8		3	2	8	7		
30	Torsdagsmyr	11		5	7	12	6		
31	Heroso	15		8	10	9	14		
32	Kvarnbergsmyrorna	13		3	8	12	16	-	+
33	Påranäva myrorna	19		i.u.	13	5	12		
34	Nordslättmyr	20		8	i.u.	11	13		
35	Hägenlammsmyr	22		27	33	37	32	(+)	
36	Svartåmyr	20		31	36	38	38	+	
37	Ällemyr	24		4	10	5	13	-	
38	Tornmyr	22		11	19	15	17		
39	Stormyr-Lappmyr	39		18	21	28	25	-	
40	Losvallsmyrorna-Flyttj.	8		7	10	9	6		
41	Stormyr (Mångån)	18		26	23	21	24	+	
42	Blistermyr-Maskamyr	15		7	5	8	10	-	
43	Myrmosaik SV Blistersjön	19		16	8	12	20	(-)	(+)
44	Gryssjömyr	59		30	33	17	25	-	-
45	Myrsjömyr, Tyckeln	19		10	19	12	12		
46	Skrebbmyr	4		7	8	10	12	(+)	(+)
47	Stormyr (Karsvall)	13		21	20	11	15		
48	Härbacksmyr	7		6	11	3	6		
49	Borrmyr	4		5	11	9	18	(+)	(+)
50	Komyr	i.u.		i.u.	i.u.	7	9		
51	Mackaralammsmyrorna	20		i.u.	i.u.	5	5		

Noter till tabell 3:

* Endast ljungpipare och storspov rapporterade från Jordbärsmuren 1973-75.

i.u. = ingen uppgift.

Förändringar:

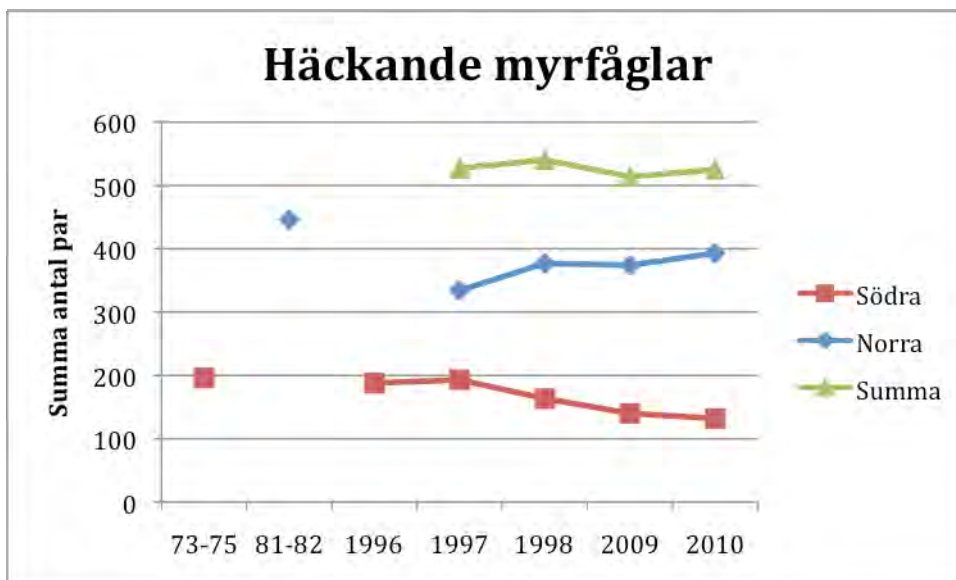
- + Ökning, avsevärt större än fluktuationen mellan enstaka år
- Minskning, avsevärt större än fluktuationen mellan enstaka år
- () Liten eller osäker förändring
- ? Förändring osäker på grund av ofullständig rapportering i ursprungliga inventeringen.

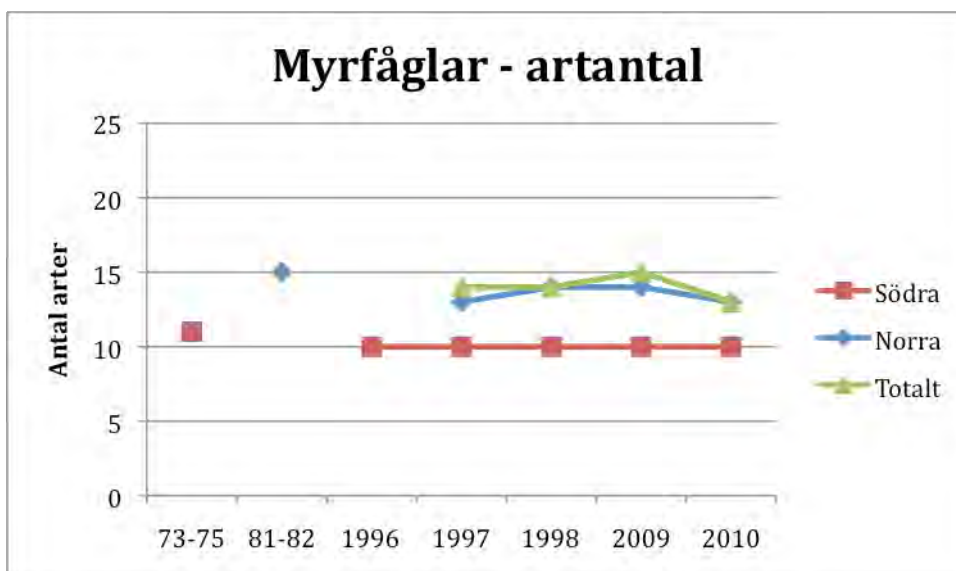
Trender för hela artgrupper

Myrfåglar

I den södra delen har det totala antalet häckande myrfåglar minskat från ca 200 par på 90-talet till ca 130-140 par på 2000-talet. I den norra delen har antalet häckande par av myrfåglar ökat från drygt 300 par år 1997 till nästan 400 par år 2010. Totalt för båda områdena har antalet häckande par varit relativt jämnt.

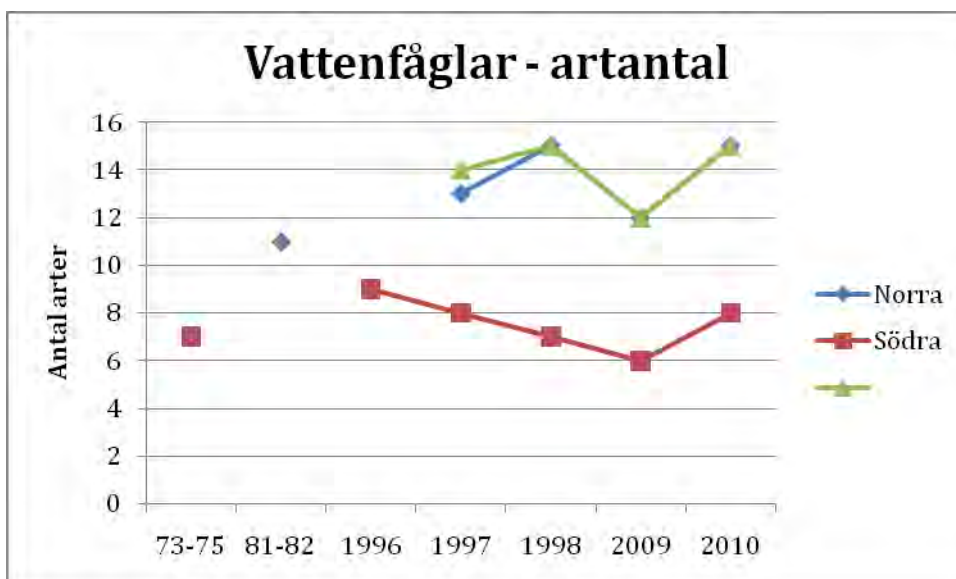
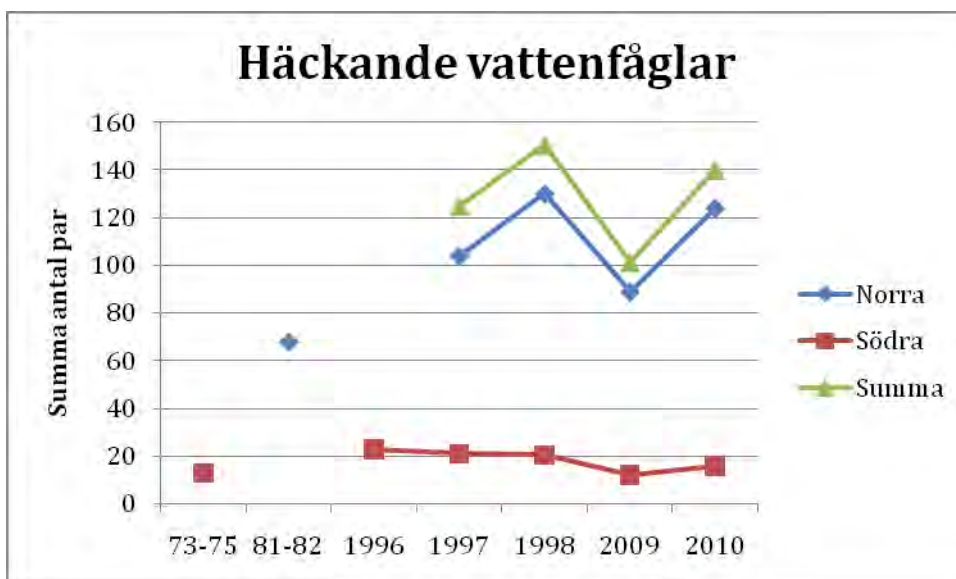

I den södra delen har antalet arter av myrfåglar varit konstant de senaste 10 åren och i den norra delen har artantalet varierat endast marginellt.

Vattenfåglar

Antalet häckande vattenfåglar har varierat över åren, framför allt i den norra delen, men ingen tydlig trend finns. Antalet arter av vattenfåglar har ändrats mellan åren men någon tydlig trend kan inte ses.

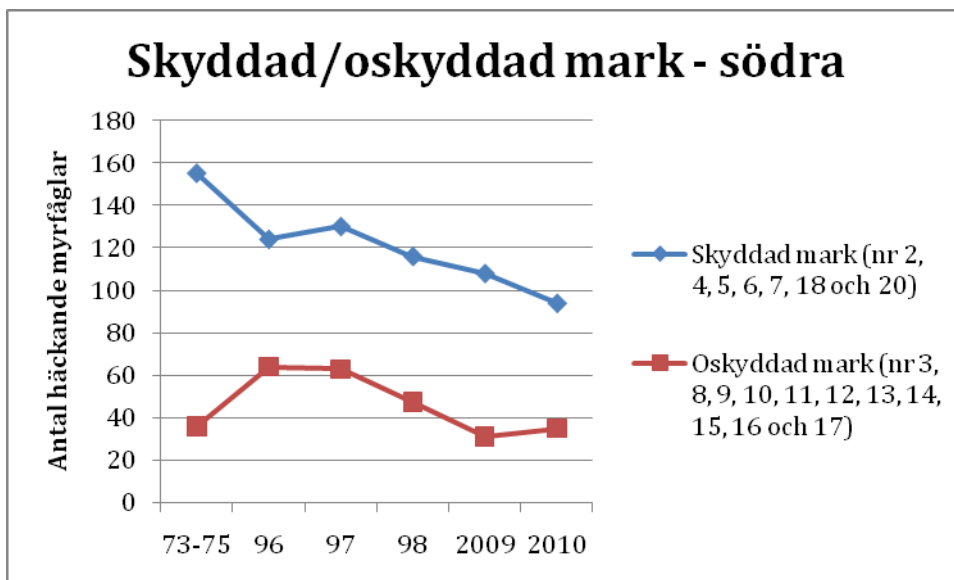

Övriga fåglar

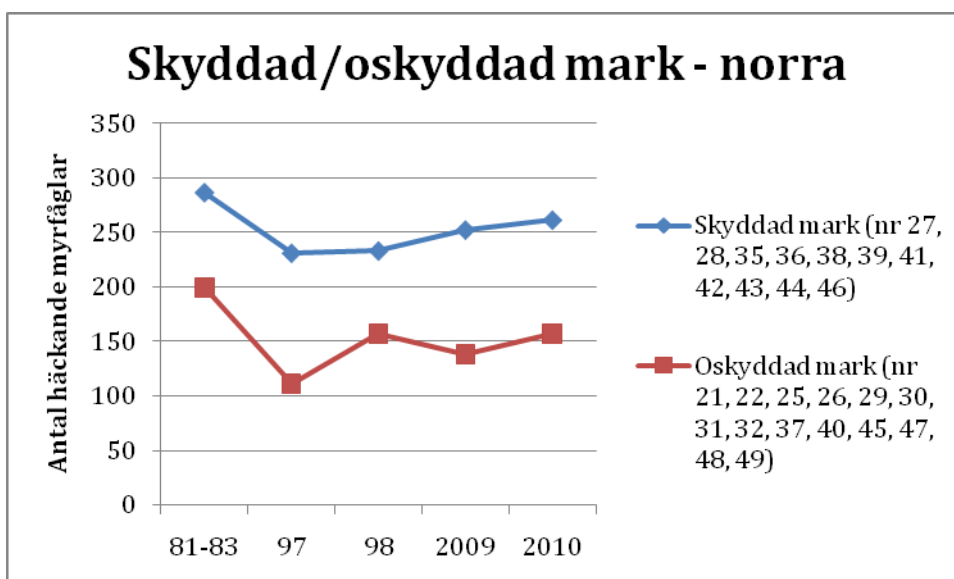
I gruppen övriga fåglar finns ett antal icke-myrarter eller myrkantsarter som inkluderats vid inventeringarna 1996-98 och 2009-10. De flesta av dessa arter har inte räknats under inventeringarna på 70- och 80-talet. Dessa arter är medtagna för att de är lätta att anteckna när man ändå är ute och inventerar. Syftet är att se om någon av dessa arter påträffas i så stora antal att man kan mäta förändringar hos dessa fåglar genom att titta på myrfågelinventeringsdata. Det kan t ex vara intressant om ytterligare inventeringar kommer att göras i framtiden på samma myrar. I den här studien visade sig gök, rödstjärt, bergfink och möjligen grå flugsnappare passa som "extra" inventeringsarter, eftersom de sågs i tillräckligt höga antal.

Skyddade våtmarker jämfört med oskyddade våtmarker

För den södra och den norra delen har antalet häckande myrfåglar jämförts mellan oskyddade och skyddade våtmarker (Natura 2000-område eller naturreservat). I den södra delen har antalet häckande myrfåglar i skyddade områden minskat sedan 70-talet. I oskyddade våtmarker i den södra delen har antalet häckande myrfåglar minskat sedan 90-talet.

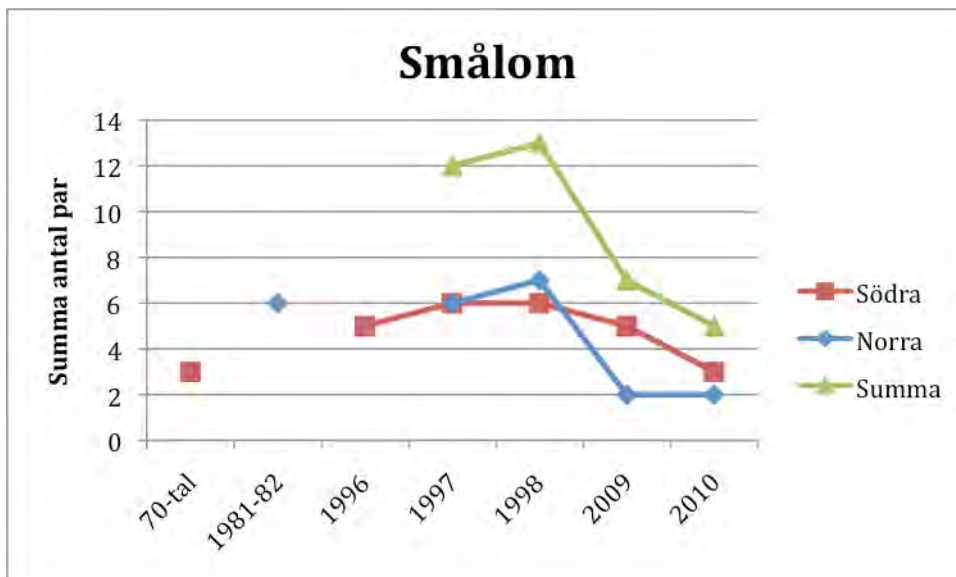

Antalet häckade myrfåglar i skyddade våtmarker i den norra delen har minskat sedan 80-talet men svagt ökat sedan 90-talet. Det samma gäller oskyddade våtmarker i den norra delen, antalet häckande myrfåglar har minskade mellan 80- och 90 talet men har sedan ökat något.

Resultatet - art för art

Smålom

Smålommen häckar på tuvor i gölar eller tjärnar. Häckningstjärnarna är ofta tomma på fisk och födan tas från större fiskrika sjöar, ofta långt från häckningsplatsen. Eventuellt finns högre tätheter av smålom runt om eller i närheten av stora sjöar (Ståhl 1984, Holmberg 1997). Populationen verkar ha minskat under 2009 och 2010 i både Hälsingland och Gästrikland, men antalet observerade individer är för lågt för att göra en säker bedömning. Smålommen häckar visserligen i myrgölar och är därmed en myrfågelart, men den kan även häcka i helt skogsomgärdade tjärnar. Smålomspopulationen har för liten täthet för att man skall kunna inventera smålommen effektivt med myrfågelinventeringsmetoden. Vid inventering av smålom är det bättre att koncentrera sökandet på myrar där gölar eller tjärnar finns.

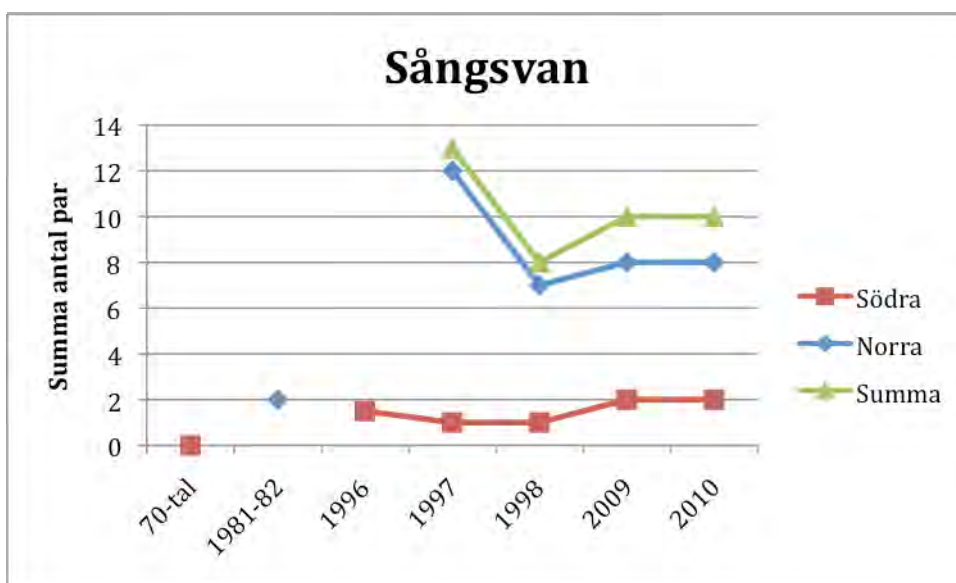
Smålommen har tidigare minskat i södra Sverige (Risberg 1990). Orsakerna till minskningarna är ej helt klarlagda. Försurning och störningar på häckplatserna är två möjliga orsaker. 1994 startade "Projekt Lom", ett projekt som har syftet att bedöma hur smålommen och storlommen påverkas av olika miljöfaktorer. Projektet drivs genom ett samarbete mellan Sveriges ornitologiska förening (SOF) och Svenska naturskyddsföreningen (SNF). Resultaten i "Projekt Lom" redovisas då och då i SOF:s tidskrift Fågelåret (Eriksson & Lindberg 1997). Enligt den senaste rapporten (Eriksson 2010) är smålommens populationsutveckling svårbedömd men indikationer finns på att den går tillbaka i kärnområdet i västra Svealand och Dalsland.

Storlom

Norra delen	1998: 3 par	2009: 2 par	2010: 3 par
Södra delen	1996: 2 par	1997: 0 par	1998: 0 par
	2009: 0 par	2010: 2 par	

Storlommen häckar i näringsfattiga, större sjöar och boet läggs direkt på marken vid strandkanten. Storlommen häckar i hela landet utom på Öland och Gotland. Beståndet i Sverige har ökat de senaste 30 åren (Eriksson 2010, Ottvall m.fl. 2008).

Sångsvan

Ganska få sångsvanar har observerats under myrfågelinventeringen och inga förändringar har skett sedan 1996-98. Sångsvanen har ökat kraftigt sedan inventeringarna på 70- och 80-talet. Sångsvanspopulationen i Sverige var som minst under 1920-talet. Då beräknades ca 20 par häcka i Lappland (Risberg 1990). Från 1950 har populationen ökat i landet och 1973 konstaterades den första häckningen under detta sekel i länet. Alltsedan första häckningen har sångsvanen ökat och har nu en stor population i länet. 1994 gjordes en heltäckande inventering av sångsvan av Gävleborgs läns ornitologiska förening (GLOF) i Hälsingland, (tabell 4).

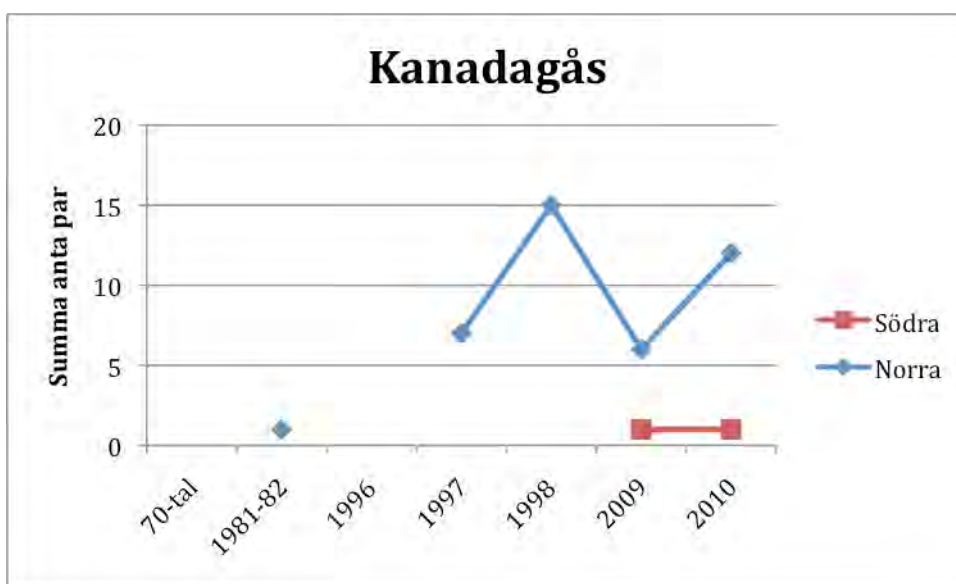

Tabell 4. Sångsvanens beståndsutveckling i Hälsingland (Persson m fl, 1994)

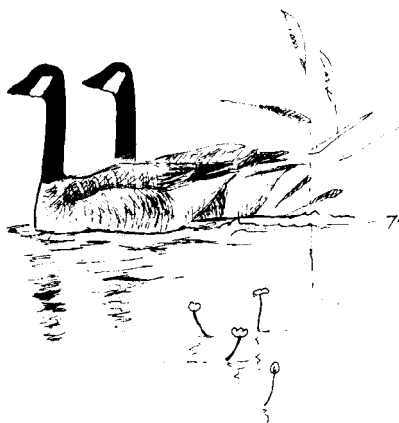
Årtal	Antal par
1973	Sångsvanen etablerar sig i Hälsingland
Slutet av 70-talet	Hälsinglands bestånd uppskattas till 20-25 par
1994	175 par, varav minst 100 häckande

Vid myrfågelinventeringen på 1970-talet hade ännu inte någon häckning konstaterats i Gästrikland (Risberg 1981). Vid inventeringarna på 90-talet i Gästrikland påträffades inte heller så många sångsvanar. Det beror främst på att inga lämpliga sjöar fanns vid de myrarna som inventerades då. I övriga Gästrikland har sångsvanen ökat de senaste åren. Även i hela Sverige har populationen fortsatt att öka de senaste 10 åren (Ottvall m.fl. 2008).

Kanadagås

Sedan kanadagåsen etablerade sig som häckfågel i landet (1925) har den ökat kraftigt (tabell 5). Eftersom kanadagåsen verkar ha ganska låga krav på sin häckningsplats kan man förvänta sig att arten kommer att fortsätta att öka ett bra tag till. Myrarna är ett exempel på en biotop som arten har stora ökningspotentialer i. Arten har dock inte förändrats märkbart på de inventerade myrarna de senaste 10 åren. Även nationellt har ökningen avtagit de senaste 10-15 åren (Lindström, Green, Ottvall 2010).

Tabell 5. Kanadagåsens populationsutveckling i landet (Vår fågelvärld, supplement 9)

Årtal	Antal par
1930	Inplanteringar gjordes på flera håll i landet
1960-62	150 par
1966	750 par
1971	1600 par
1976	2600 par
1982	5000 par (50 000 individer)

Grågås

Norra delen: 2010: 1 par

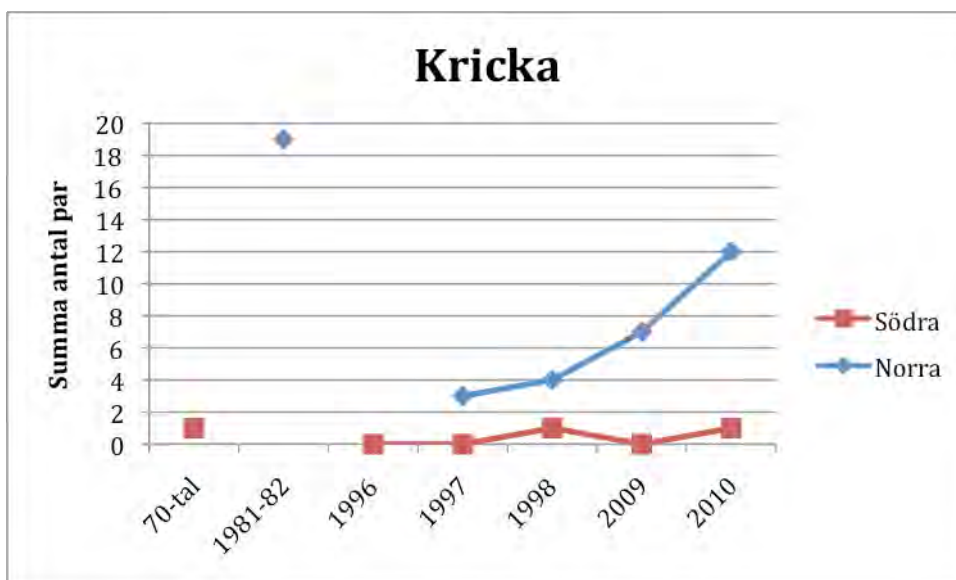
Grågåsen var nästan utrotad som häckfågel i Sverige i mitten av 1900-talet till följd av intensiv jakt men populationen har återhämtat sig och ökat under senare delen av 1900-talet (Kvarnbäck, Eriksson 2003). Grågåsen har fortsatt att öka även de senaste 10 åren i Sverige (Ottvall m.fl. 2008).

Bläsand

Norra delen	1981-82: 0 par	1997: 0 par	1998: 6 par
	2009: 0 par	2010: 0 par	

Bläsanden häckar i småtjärnar och sjöar, ibland i anslutning till myrar. I Hälsingland är bläsanden en ovanlig häckfågel och mycket få individer påträffades under myrfågelinventeringen. Inga par observerades 2009-10.

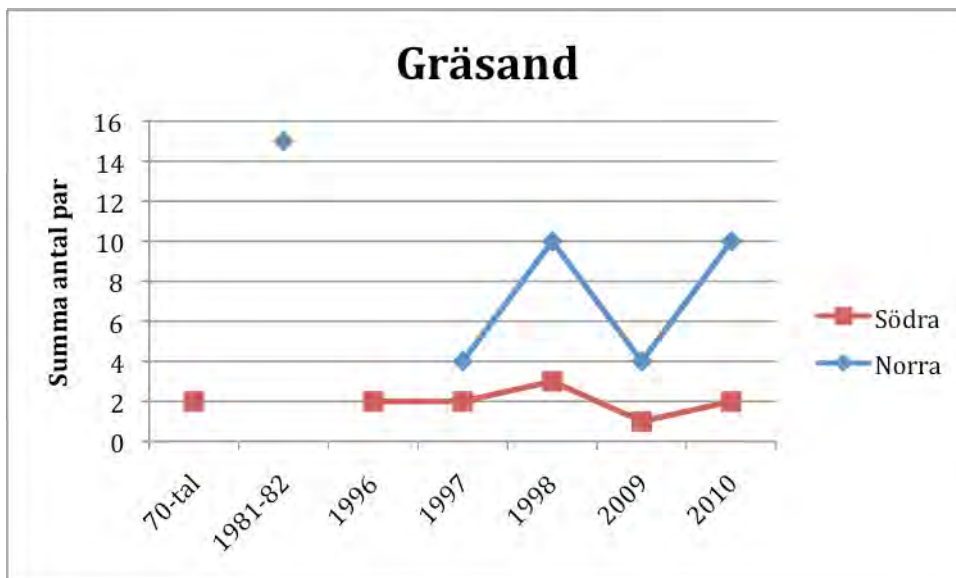
Kricka

Krickan är en ganska vanlig häckfågel i länet, i sjöar och tjärnar. Ibland häckar den i anslutning till myrar, ofta då flarkmyrar, men den är ingen vanlig myrfågelart. Inventeringsresultatet i Hälsingland visar på en minskning från 80- till 90-talet men att den sedan har ökat. Krickan har minskat de senaste 30 åren men under de senaste 10 åren

har populationen varit stabil (Ottvall m.fl. 2008). Vid myrfågelinventeringen i Ånnsjön, Jämtland har krickornas antal varierat kraftigt från år till år. Mellan 1990 och 1991 fördubblades beståndet, och mellan 1994 och 1995 halverades det (Holmberg 1997).

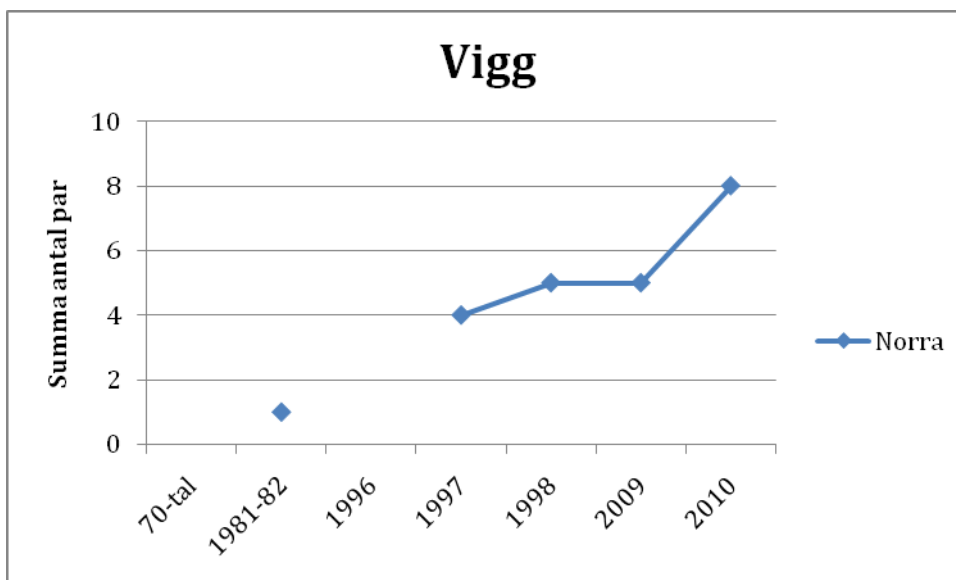
Gräsand

Liksom krickan har gräsanden sin huvudsakliga hemvist i länets sjöar och tjärnar. I Gästrikland fanns endast ett ställe där gräsanden häckade på själva myren, nämligen på Axmar Högmosse. Stora variationer i antal mellan olika år föreligger. Möjligen utgör många av de myrhäckande paren endast en randpopulation, som blott häckar på myrarna vissa år.

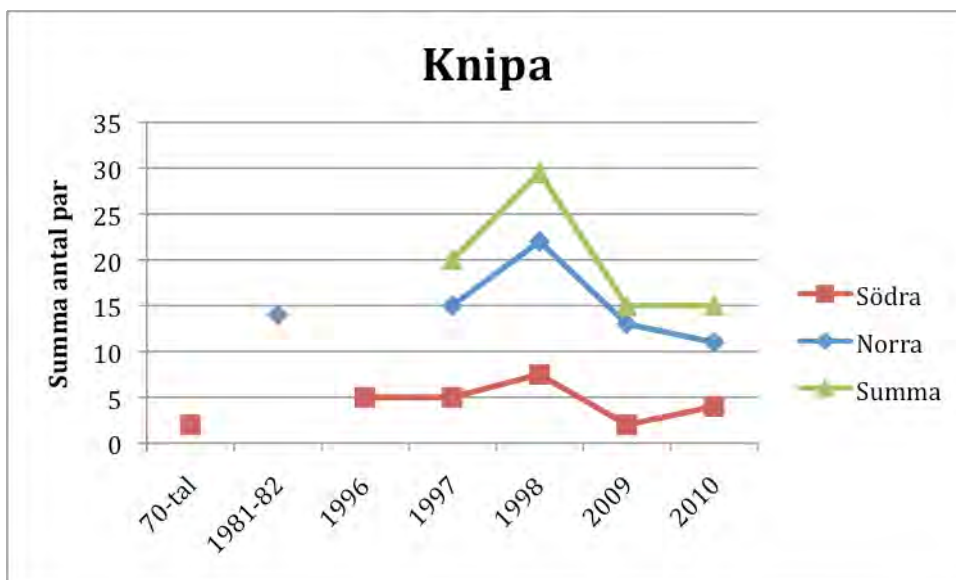

Vigg

Viggen är en sjöfågelart som har sina starkaste fästen längs fjällkedjan och längs kusten. Den häckar i gölar, tjärnar och sjöar, ibland i anslutning till myrar. För få individer noterades under inventeringen för att resultatet skall gå att tolka. Inga observationer på myrarna i Gästrikland.

Knipa

Vanlig häckfågel i hela landet i sjöar, tjärnar och åar. Stabil eller ökande population i anslutning till myrarna.

Fiskgjuse

Norra delen	1981-82: 1 par 2009: 0 par	1997: 1 par 2010: 2 par	1998: 0 par
Södra delen	1970-talet: 1 par 2010: 1 par	1996-98: 0,7 par	2009: 0 par

Häckar på myrholmar eller tallskogar, och födosöker i sjöar och vattendrag. Endast ett fåtal observationer har gjorts under denna myrfågelinventering. I Gästrikland endast ett par som häckade på Molnviksmuren. I övrigt är populationen stabilt bra i Gästrikland.

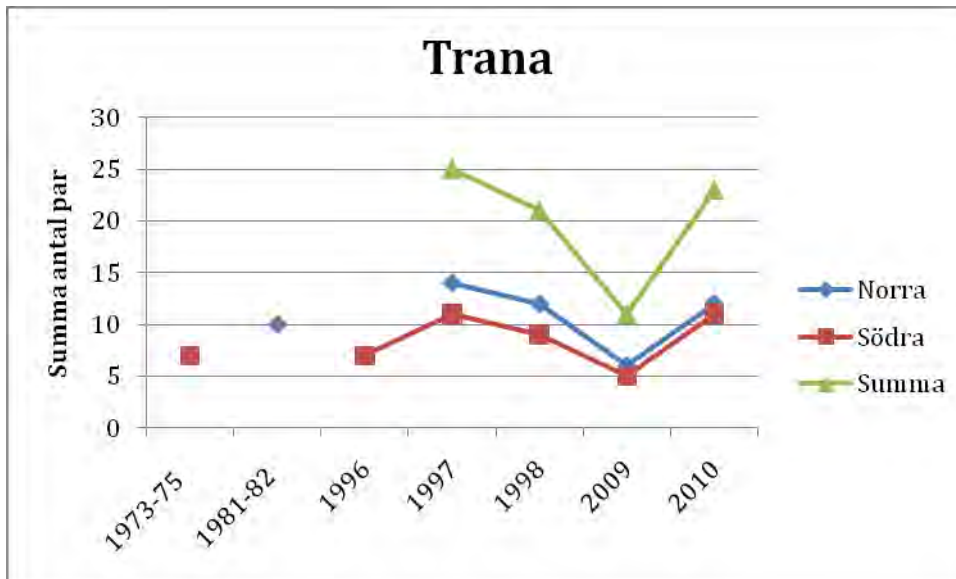
Dalripa

Dalripan är en ovanlig häckfågel i länet. Den förekommer på högt belägna myrar främst i de västra delarna av Hälsingland och i Orsa Finnmark. Alltför få individer har setts för att uttala sig om några eventuella förändringar i numerär. Dalripan har en signifikant negativ trend i Sverige (Lindström, Green, Ottwall 2010).

Orre

Orre redovisas inte eftersom arten inte lämpar sig för inventeringsmetoden.

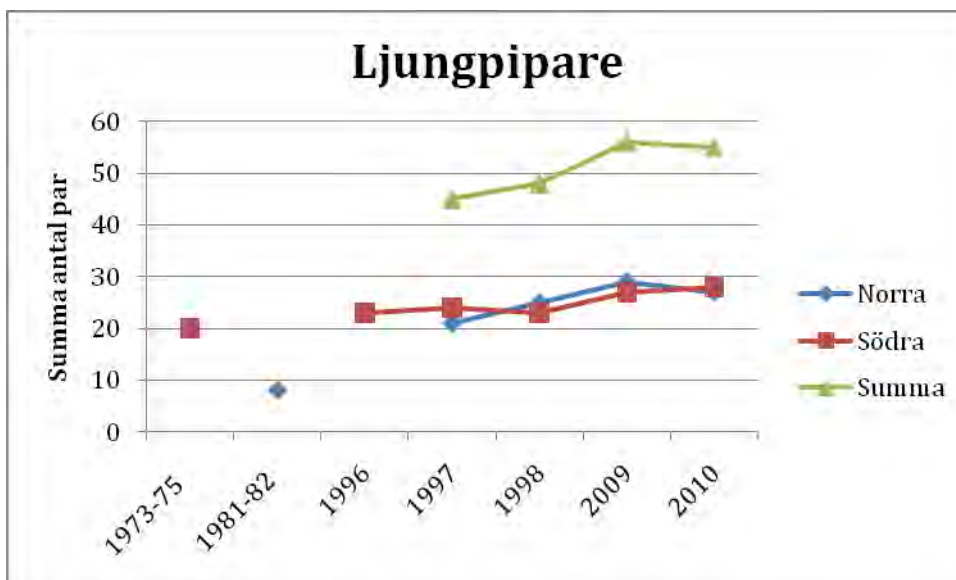
Trana

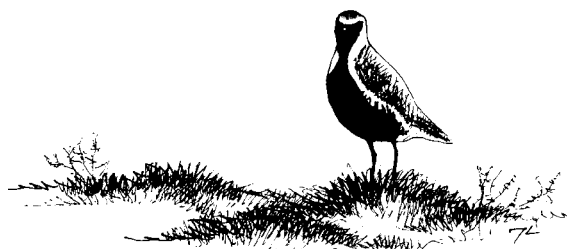
Tranan är en relativt vanlig myrhäckande fågel. Den häckar även i vassbälten i sjöar. Tranan kan ibland vara svårinventerad då den ofta smyger iväg från sin häckplats utan att göra något större väsen av sig. Vid sena inventeringar kan tranan också ha gett sig av med ungarna från myren och in i skogen. I Gästrikland fanns tranor på de flesta av de inventerade myrarna, men det var ofta svårt att avgöra om de häckade eller inte. Inventeringar vid Ännsjön, Jämtland visar på en ökning mellan 1989 och 1997 (Holmberg 1997). Även i Gästrikland verkar tranan ha ökat. Tranan har ökat de senaste 30 åren i Sverige (Ottvall m.fl. 2008).

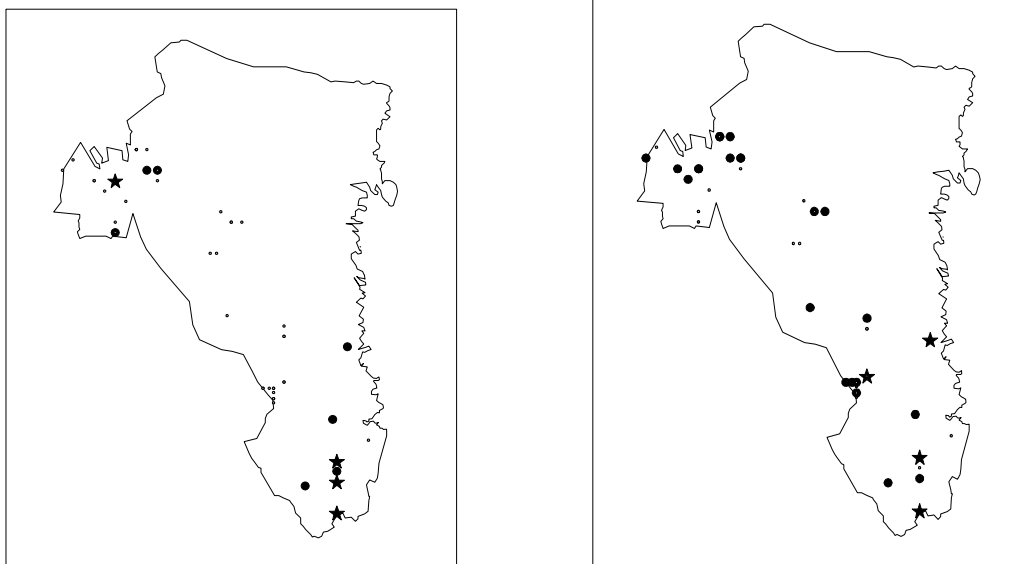

Ljungpipare

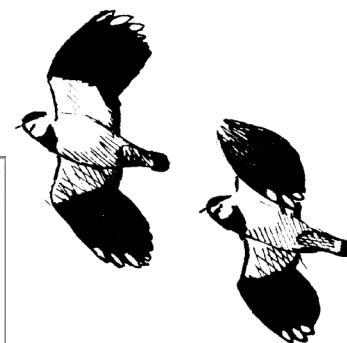
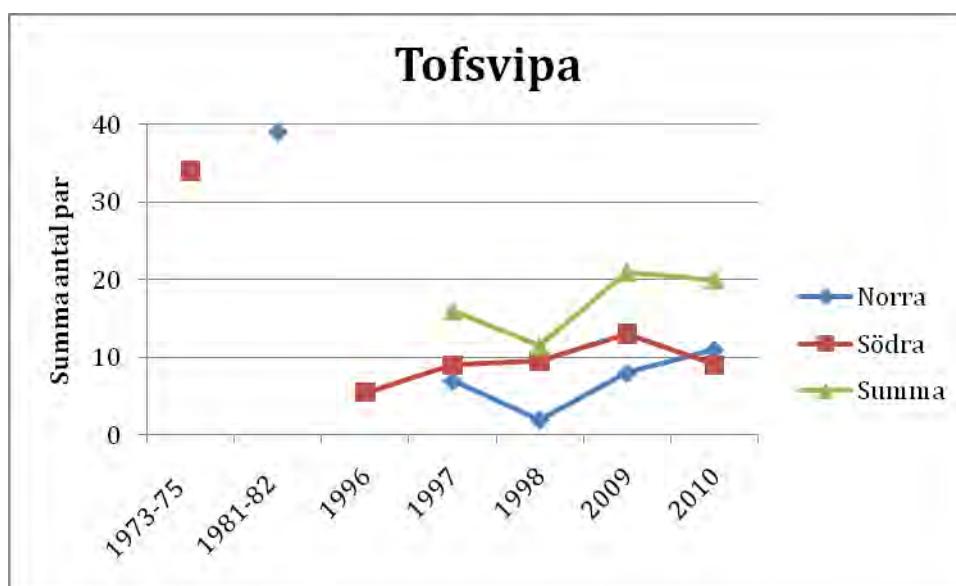
Ljungpiparen häckar gärna på stora och öppna myrar. De uppehåller sig ofta på något torrare partier på myrarna. Ljungpiparen delas upp i två varianter, en nordlig med huvudsaklig utbredning i Norrlands inland och fjällkedjan, och en sydlig med utbredning i Götaland, Svealand och sydligaste Norrland (Cramp 1983). Den sydliga populationen häckar främst på mossar och har minskat med ca 70 % sedan mitten av 1800-talet. Den nordliga populationen häckar på hedmark i fjälltrakterna och på myrar. De par som häckar i nordvästra Hälsingland tillhör troligen den nordliga populationen medan de par som häckar på mossar i Gästrikland förmodligen hör till den sydliga populationen. Populationen beräknades 1970 till 80 par i Gästrikland respektive 15 par i Hälsingland (Risberg 1990). Sedan de första myrfågelinventeringarna (1973-75 och 1981-82) har arten ökat i både antal och utbredning, se figur 2. Det är svårt att veta till vilken population de nytillkomna paren tillhör. Sett över 30 år har ljungpiparens population varit stabil i Sverige men den sydliga populationen har minskat främst på grund av igenväxning (Ottvall m.fl. 2008).

Figur 2. Utbredning av ljunpipare vid första inventeringen (vänstra kartan) och inventeringen gjord 1996-98 (högra kartan). Fylld cirkel är lokal med 1-3 par, och stjärna är lokal med 4-11 par. Små punkter är inventerade lokaler där ljunpipare inte påträffats.

Tofsvipa

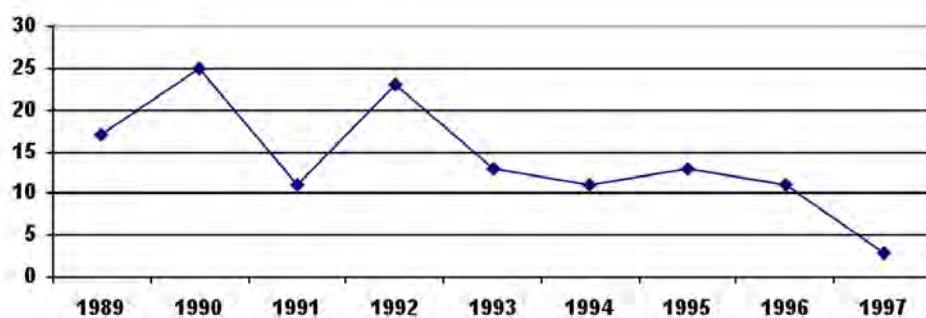

Tofsvipan hade minskat kraftigt från 1970-80-talet fram till 1996-98 års inventering, men tycks nu ha återhämtat sig något. Samma trend kan ses generellt för Sverige där arten minskat de senaste 30 åren men sett över de senaste 10 åren istället ökat något (Ottvall m.fl. 2008). I Dalarna och vid Ånnsjön minskade tofsvipan kraftigt på myrmark under 1980- och 90-talen (tabell 6 och figur 3). Även på åkermark minskade tofsvipan kraftigt under lång tid. Orsakerna till förändringarna är oklara. Tofsvipan kräver i de norra delarna av landet mycket blöt myrmark. I södra Sverige kan den häcka även på något torrare mossar. Det finns också undantag från den generella bilden av minskning av tofsvipor på myrmark i Sverige under 1980- och 1990-talet. Inventeringar på myrar

vid Sorsele och Slagsnäs i Lappland visar ej på någon minskning sedan 1960-talet (Svensson 1992).

Tabell 6. Antalet tofsvipor påträffade vid myrfågelinventeringarna i Dalarna (Grund 1995)

Årtal	Antal
1978	11 par + 2 ex
1993	1 par + 11 ex
1994	2 par + 1 ex
1995	3 par

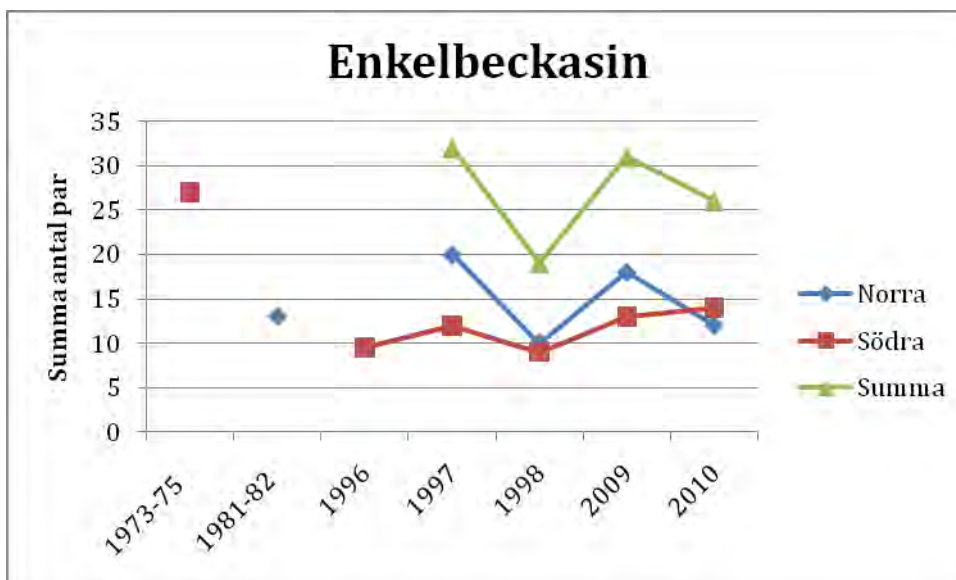
Figur 3. Populationsutvecklingen hos tofsvipa vid Ånnsjön, Jämtland. Resultat från myrfågelinventeringen 1989-1997. Staplarna anger antalet revir. (Holmberg 1997)

Brushane

Norra delen 1982-82: 1 par

Brushanen häckar på myrmark i norra Sverige men finns lokalt på flacka strandängar i södra Sverige. Brushanen har minskat kraftigt och inget tyder på att trenden vänder uppåt igen. Orsakerna till den negativa utvecklingen finns troligen i övervintringsområdet i Västafrika (Lindström, Green, Ottvall 2010).

Enkelbeckasin

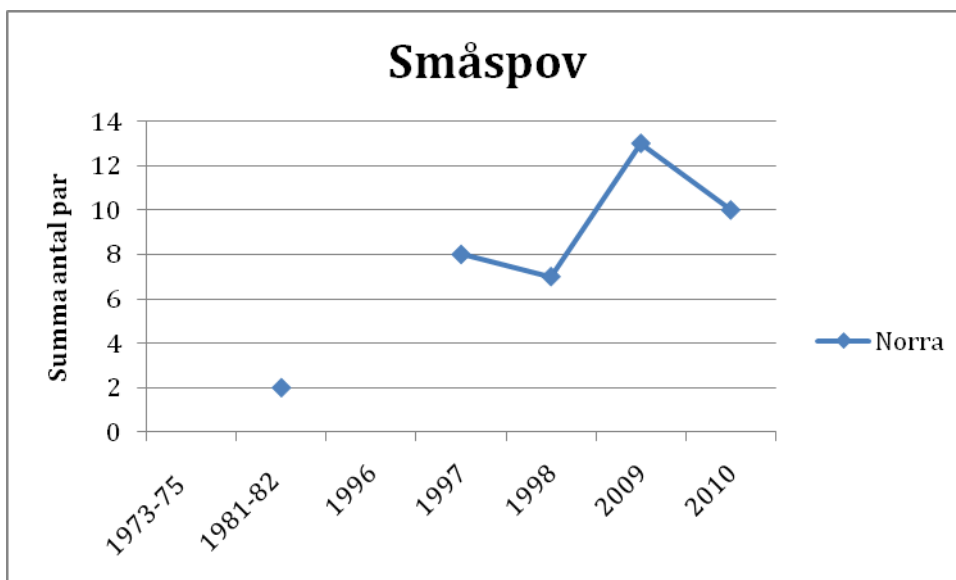
Enkelbeckasinen häckar i kärr och sankmarker i hela landet. Den uppvisar ingen tydlig trend i norra delen av länet. I Gästrikland hade den minskat kraftigt fram till 1996-98, men har inte ändrats de senaste 10 åren.

I landet som helhet har enkelbeckasinen minskat kraftigt de senaste 30 åren men trenden har vänt och populationen har ökat de senaste 10 åren (Ottvall m.fl. 2008). Rytman & Stolt (1996) anger en minskning på 75 % utifrån ett underlag baserat på häckfågeltaxeringen, ringmärkning, jakt (antal skjutna) och sträckräkning vid Falsterbo. I de få häckfågeltaxeringsrutter som finns i Norrland syns dock inga tecken på minskning. Orsakerna till minskningen i landet är osäkra. Men dikningen nämns som en viktig faktor, den har utförts i hela landet. Jakt är en annan faktor.

Även om ingen minskning i Hälsingland kan ses i detta material bör man vara på sin vakt. Det kan ta lång tid innan man kan påvisa effekter efter en dikning och effekterna kan fortlöpa mycket länge. Ökningen av bäver i länet har skapat nya våtmarker (bäverdammar) vilket kan gynna enkelbeckasinen.

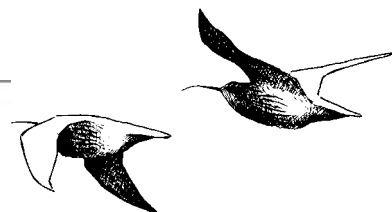
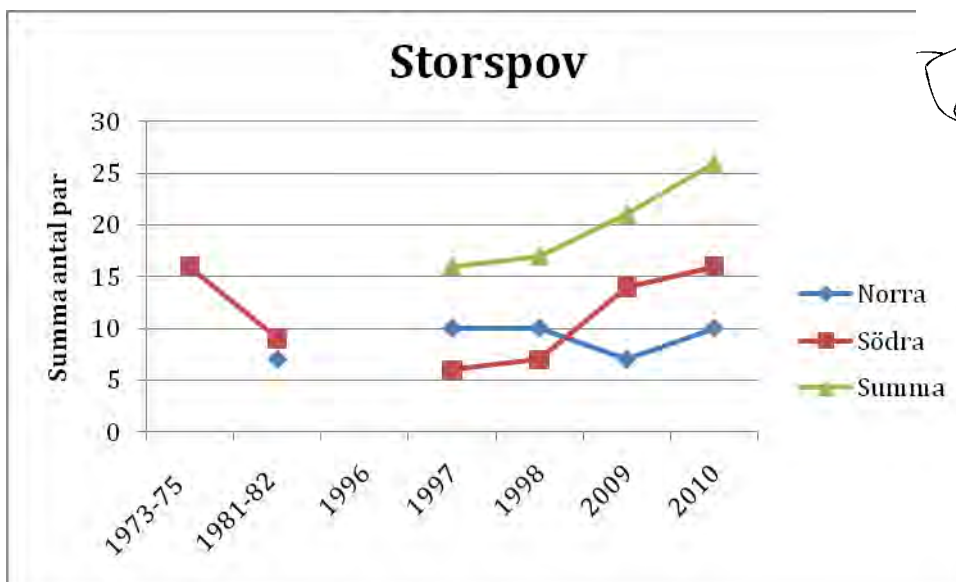
Tillfälligt blötare myrar vissa år på grund av t ex stor snöavsmältning på våren kan ge kraftiga ökningar av myrhäckande enkelbeckasiner (Grund 1995).

Småspov

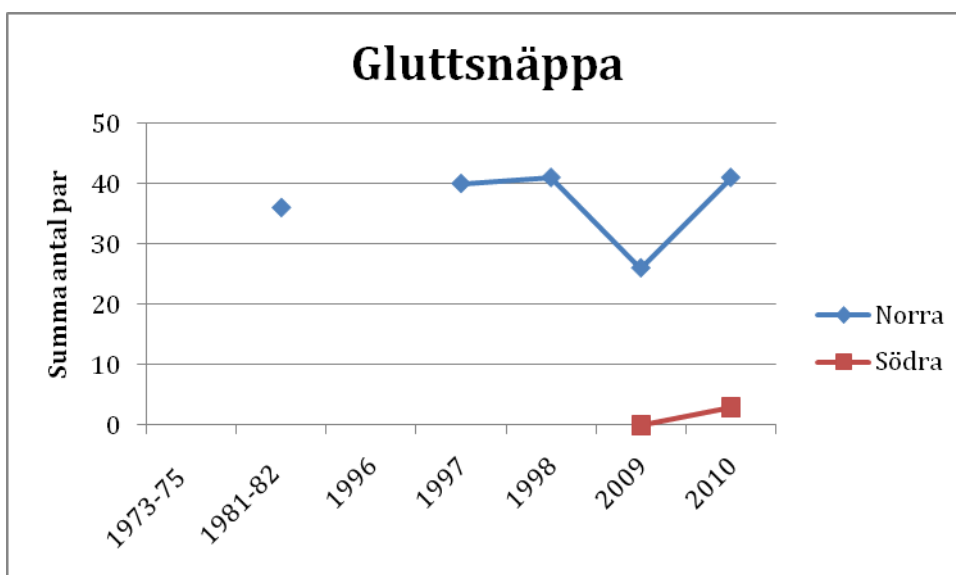
Småspoven är i Sverige en nordlig art som häckar på fjällhedar och myrar, ofta intill gölar. Alla par häckar i nordvästra delen av Hälsingland och i Orsa Finnmark. Arten har ökat men är ännu ganska fåtalig. Inventeringar vid Ånnsjön visar på en negativ trend mellan 1989-1997 (Holmberg 1997). Sett till hela landet så har populationen ökat något de senaste 10 åren (Lindström, Green, Ottvall 2010).

Storspov

Storspoven är en ganska vanlig häckfågel på passande myrmark i Gästrikland. I Hälsingland och i nordvästra Gästrikland är den betydligt ovanligare. I Gästrikland har arten ökat de senaste 10 åren, och har åter nått 1970-talets nivå. Sett till hela landet har storspoven minskat kraftigt de senaste 30 åren men trenden har planat ut något under senaste 10 åren (Ottvall m.fl. 2008; Lindström, Green, Ottvall 2010).

Gluttsnäppa

Gluttsnäppan häckar mest på ganska blöta myrar, helst i flarkkärr. Tillsammans med grönbenan indikerar den ofta fågelrika myrar. Gluttsnäppan är en ovanlig häckfågel på myrar i Gästrikland, där påträffas endast sträckande gluttsnäppor. I Hälsingland är gluttsnäppan något vanligare, främst i västra delarna. Stabil population.

Drillsnäppa

Norra delen	1981-82: 0 par 2009: 0 par	1997: 0 par 2010: 0 par	1998: 1 par
Södra delen	1970-talet: 3 par 1998: 1 par	1996: 1 par 2009: 0 par	1997: 1 par 2010: 0 par

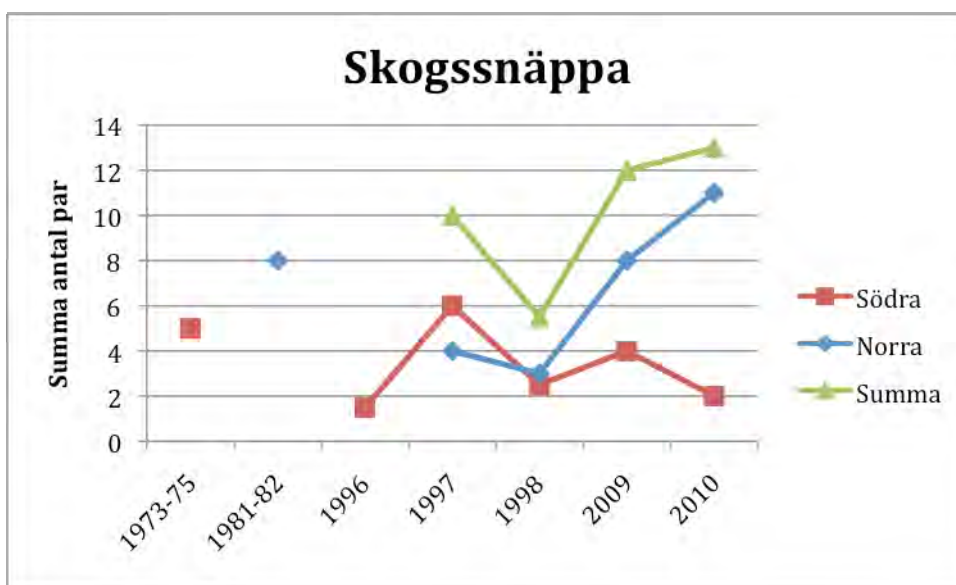
Drillsnäppan häckar allmänt längs steniga och grusiga stränder vid rinnande vatten och näringsfattiga sjöar. Drillsnäppan har minskat i hela landet de senaste 30 åren.

Rödbena

Södra delen 1970-talet: 0 par 1996-98: 0,3 par 2009: 0 par
2010: 7 par

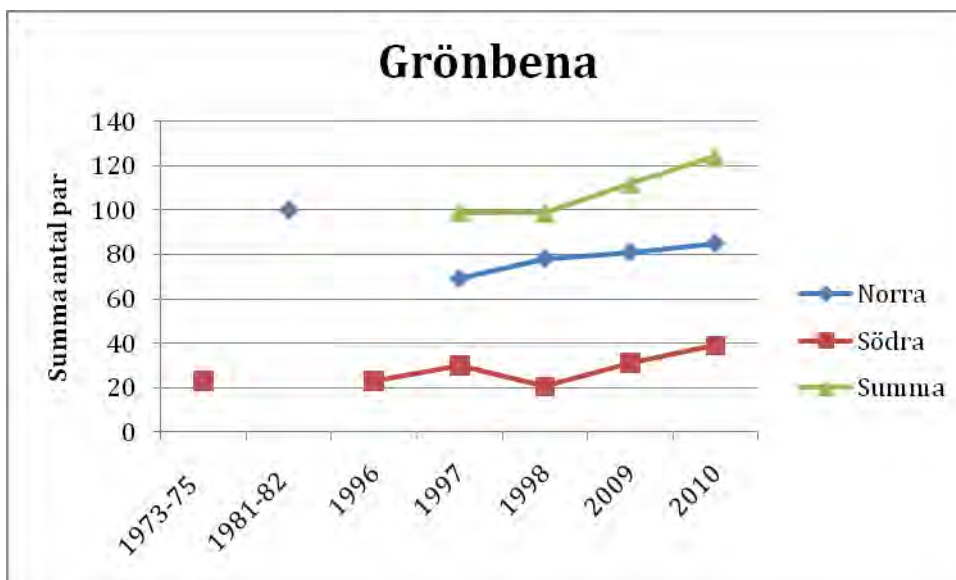
Rödbenan häckar på strandängar och betesmarker vid kusten eller större insjöar och vid stränder i fjällen. Häckar troligen varje år på Axmar Högmossen. Annars en sällsynt gäst på Gästrikemyrarna. Rödbena har tidigare minskat i antal men visar nu tecken på upphörd minskning (Ottvall m.fl. 2008; Lindström, Green, Ottvall 2010).

Skogssnäppa

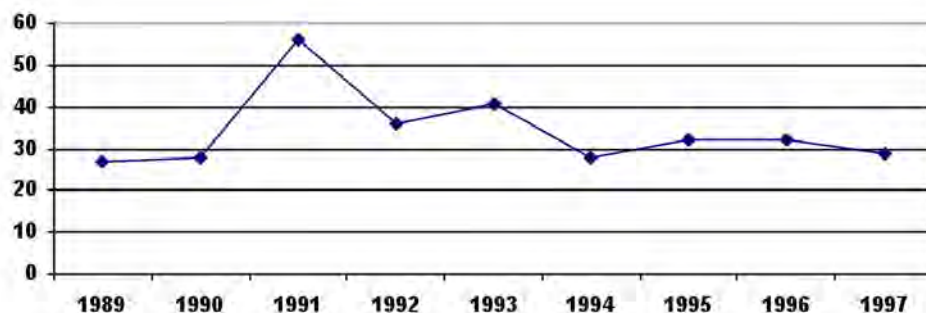

Häckar främst vid små tjärnar och gölar i skogsmark. Ovanlig häckfågel på eller intill myrmark i länet. Få observerade individer. Om inventeringarna skedde tidigare på året, skulle man säkert hitta fler spelande skogssnäppor. Skogssnäppor spelar nämligen gärna över myrarna i april. Bäverdammar är ibland en lämplig häckningsmiljö och arten borde öka i denna miljö.

Grönbena

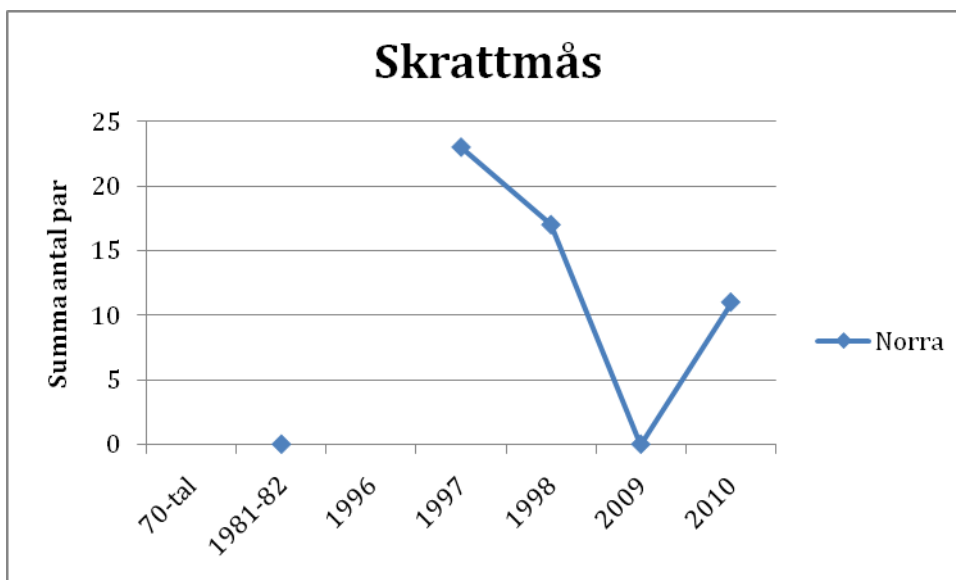

Grönbenan häckar på myrar och sjö- och åstränder i hela landet, men är vanligast i norra Sverige. Den trivs bäst i kärr men finns även på gölrika mossar. De senaste åren har antalet häckande par ökat något i både Hälsingland och Gästrikland. Vid Ånnsjön i Jämtland har grönbenan haft en stabil förekomst sedan starten av inventeringarna 1989 (figur 5). I nordvästra Dalarna har grönbenan ökat något. I Dalarna var grönbenan särskilt vanlig 1995, vilket berodde på en kraftigare snöavsmältning det året (Grund 1995). Observationer från hela Sverige har visat att populationen av grönbena har en negativ trend (Lindström, Green, Ottwall 2010).

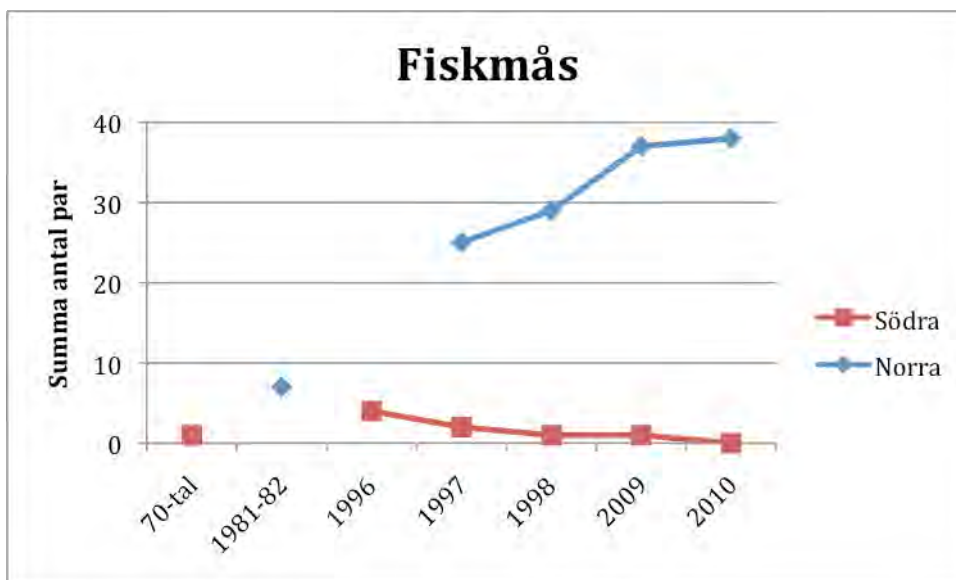
Figur 5. Populationsutvecklingen hos grönbena vid Ånnsjön, Jämtland. Resultat från myrfågelinventeringen 1989-1997. Staplarna anger antalet revir (Holmberg 1997).

Skrattmås

Nästan alla par häckade åren 1997-98 vid Södersjön, Grannäsen där myren övergår i en sjö. 2010 häckade nästan alla paren vid Homnamyran. Skrattmåsen har minskat kraftigt (> 50 %) de senaste 30 åren i Sverige, samtidigt har den i stor utsträckning bytt miljö från insjöar till att bli en kust- och skärgårdsfågel (Ottvall m.fl. 2008).

Fiskmås

Fiskmåsen häckar ibland på gölriska myrar eller på myrar med tjärnar och sjöar. Arten har fortsatt öka i norra delen. I Gästrikland är fiskmåsen ovanlig på myrarna.

Gråtrut

Norra delen	1981-82: 0 par 2009: 1 par	1997: 1 par 2010: 2 par	1998: 1 par
-------------	-------------------------------	----------------------------	-------------

Gråtruten är en ovanlig häckfågel på myrar. Paret som påträffades vid inventeringen 1997 och 1998 hade troligen en sjö som häckningsplats även om det gjorde födosök på myren.

Fisktärna

Norra delen	1981-82: 0 par 2009: 0 par	1997: 2 par 2010: 1 par	1998: 2 par
Södra delen	1970-talet: 0 par 2009: 0 par	1996-98: 1,5 par 2010: 0 par	

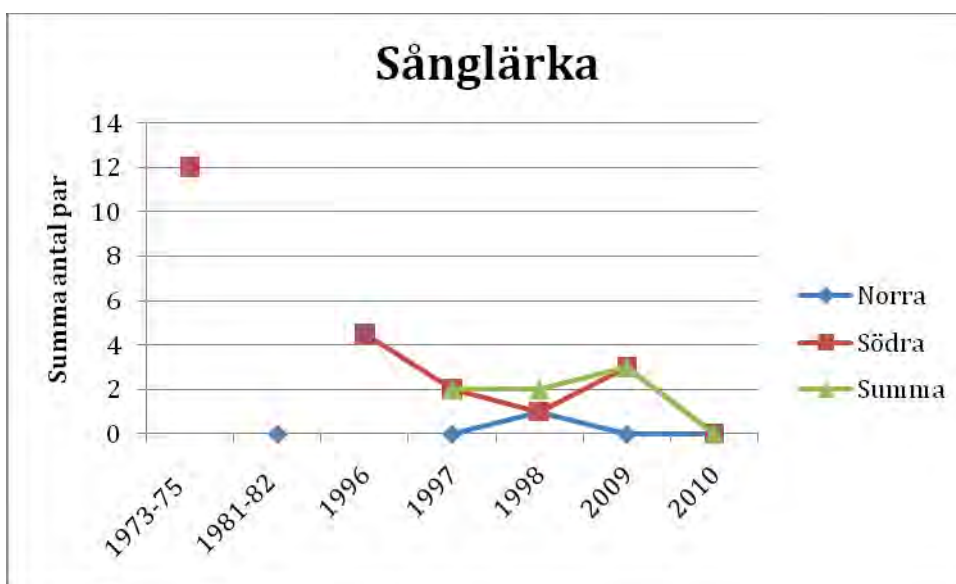
Alla observationer är sådana där fisktärnan troligen häckar i en sjö intill en myr.

Silvertärna

Norra delen	1981-82: 0 par 2009: 1 par	1997: 1 par 2010: 2 par	1998: 0 par
-------------	-------------------------------	----------------------------	-------------

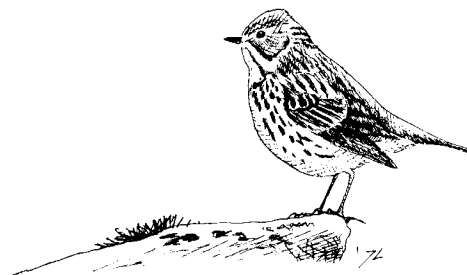
Häckande par av silvertärna i Hälsinglands inland är ej kända. Observationen av ett par vid Myrsjömyran-Tyckeln 1997 kan ha varit en tillfällighet.

Sånglärka

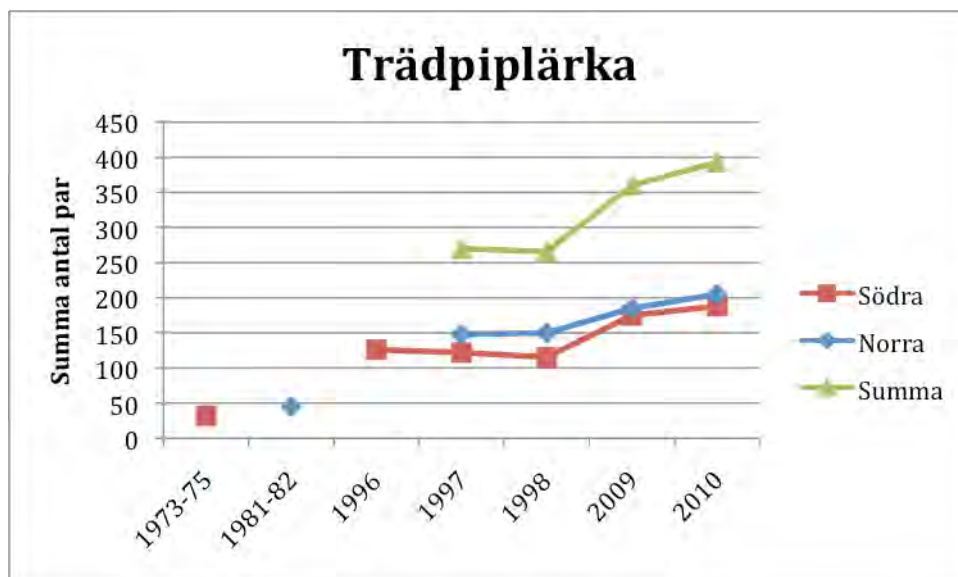

Nordgränsen för myrhäckande sånglärkor går genom Hälsingland och Dalarna. De myrhäckande sånglärkorna har varit vanligare i Gästrikland än i Hälsingland. En sjungande sånglärka påträffades 1998 vid Stormyran-Lappmyran. I Gästrikland har det skett en

kraftig minskning av sånglärkor, både på myr- och åkermark. Inga observationer av sånglärka gjordes under 2010. Generellt går det mycket dåligt för sånglärkan i Sverige (Lindström, Green, Ottwall 2010).

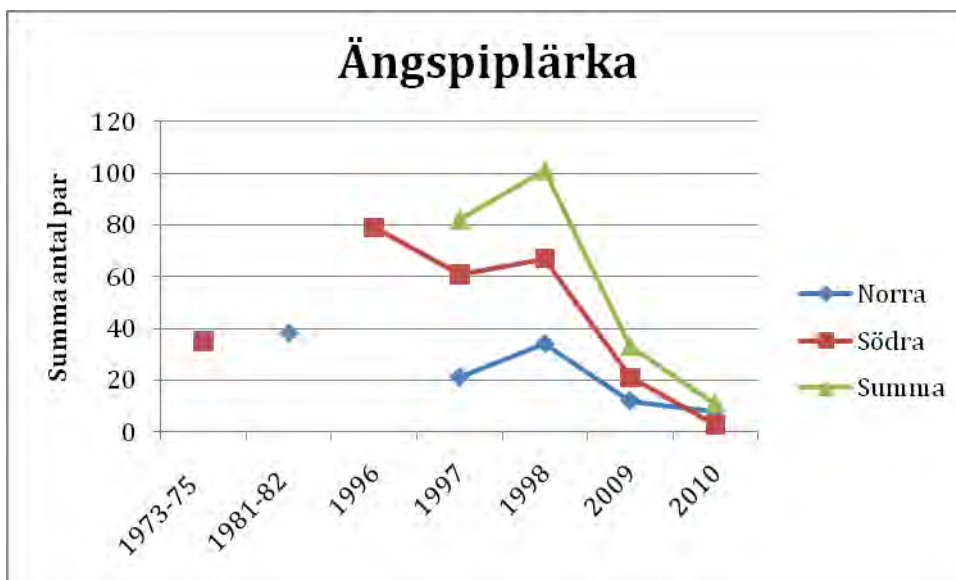

Trädpiplärka

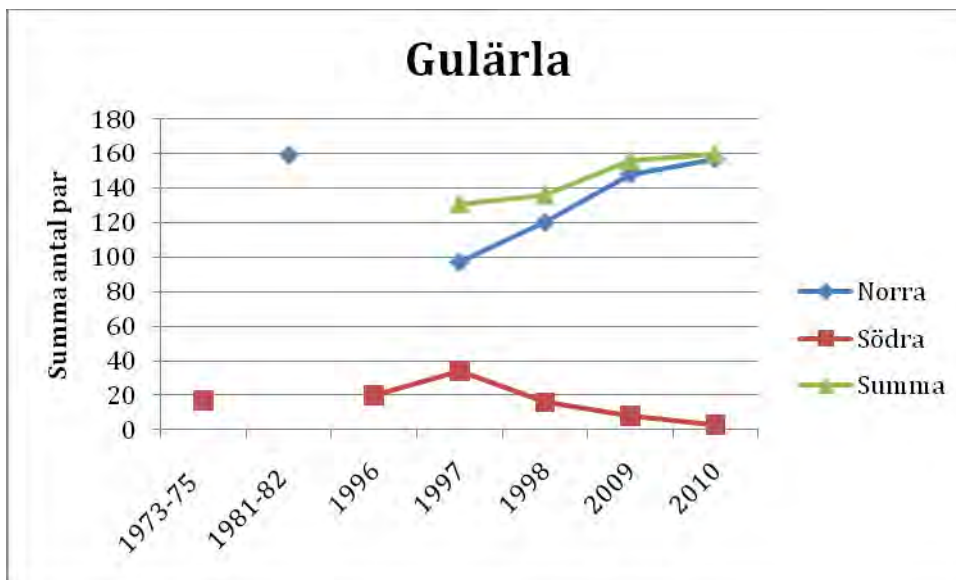
Trädpiplärkan häckar på glest trädbevuxna myrar och i myrkanter. Arten häckar även i skogar. Det är svårt att dra gränsen mellan ett par som häckar i en myrkant och ett par som häckar i skogen intill en myr. Vid inventeringen 81-82 var det ej alltid som man räknade trädpiplärkan som en myrfågel. Det är därför svårt att jämföra resultaten mellan de olika inventeringarna. Det är dock möjligt att en ökning har skett. Trädpiplärkan var i Gästrikland och Hälsingland (särskilt den södra delen) den vanligaste fågeln på myrarna. Liksom många andra arter minskade trädpiplärkan totalt i Sverige mellan 1975 och 1995, för att därefter ha en stabil population (Lindström, Green, Ottwall 2010).

Ängsplärka

Ängsplärkan häckar på öppna myrar. Vid inventeringarna på 70-talet i Gästrikland har man ibland negligerat tättingar på en del myrar. Men trenden de senaste 10 åren är tydlig och ängsplärkan har minskat både i det södra och norra området. Antalet häckande par 2009-10 har minskat även jämfört med 70-talet. Ingen signifikant trend finns för hela Sverige (Lindström, Green och Ottvall 2009).

Gulärla

Gulärnan är en vanlig fågel på många typer av myrmark, vanligast är den längs träd/buskbårder utefter vattendrag. Gulärnan var den vanligaste myrfågeln näst efter trädplärkan. Arten har i norra länsdelen ökat något de senaste 10 åren, efter minskningen under 1980- och 1990-talen. I Gästrikland har arten däremot minskat kraftigt. Grund (1995) anger att antalet par på en myr kan växla kraftigt från ett år till ett annat.

Gulärta kan delas in i två underarter; sydlig gulärta och nordlig gulärta. Den sydliga gulärten har minskat kraftigt de senaste 30 åren och trenden har fortsatt de senaste 10 åren medan den nordliga gulärten förefaller ha en stabil population (Ottvall m.fl 2008).

Sävsångare

Norra delen	1981-82: 0 par 2009: 2 par	1997: 1 par 2010: 2 par	1998: 0 par
Södra delen	1970-talet: 0 par 2010: 0 par	1996-98: 1,7 par	2009: 0 par

Sävsångaren är en ovanlig myrfågel i länet. Den häckar främst på vassbevuxna myrar eller på myrar med videsnår längs bäckar. Under myrfågelinventeringen påträffades endast enstaka exemplar. I Gästrikland hittades den på Lomsmuren i närheten av Lomsjön. De senaste åren har den påträffats vid flera myrar i Hälsingland.

Rörsångare

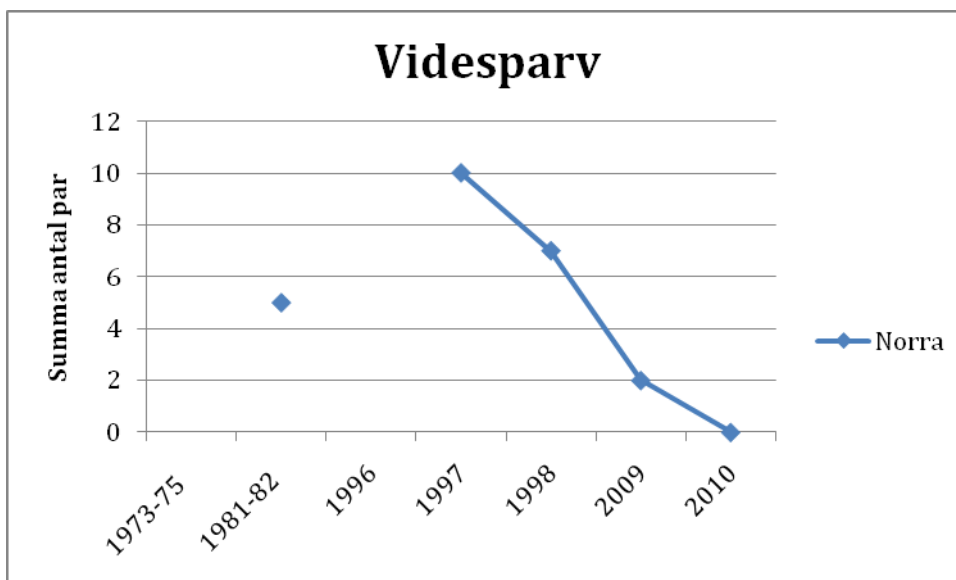
Södra delen	2009: 2 par
-------------	-------------

Varfågel

Norra delen	1981-82: 2 par 2009: 3 par	1997: 0 par 2010: 1 par	1998: 0 par
Södra delen	1970-talet: 1 par 2010: 0 par	1996-98: 0 par	2009: 0 par

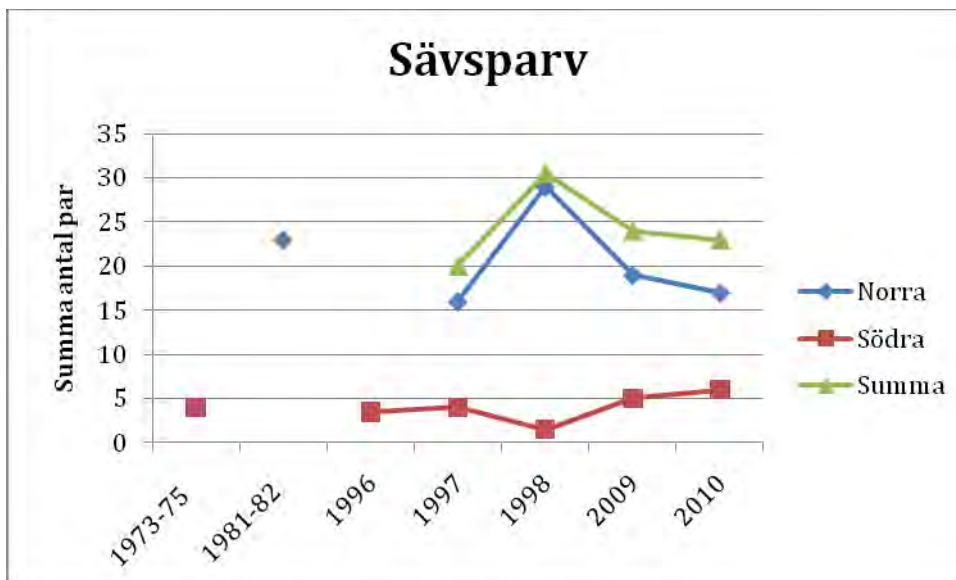
Varfågeln är en ovanlig häckfågel i länet. Något vanligare blir arten under gnagarrika år. Däremellan häckar den nog knappast alls. Vid inventeringen på 70-talet i Gästrikland hittades 10 par och i Hälsingland på 80-talet påträffades 6 par (Ståhl m.fl 1994). 2009 häckade 3 par och 2010 häckade 1 par i norra delen.

Videsparv

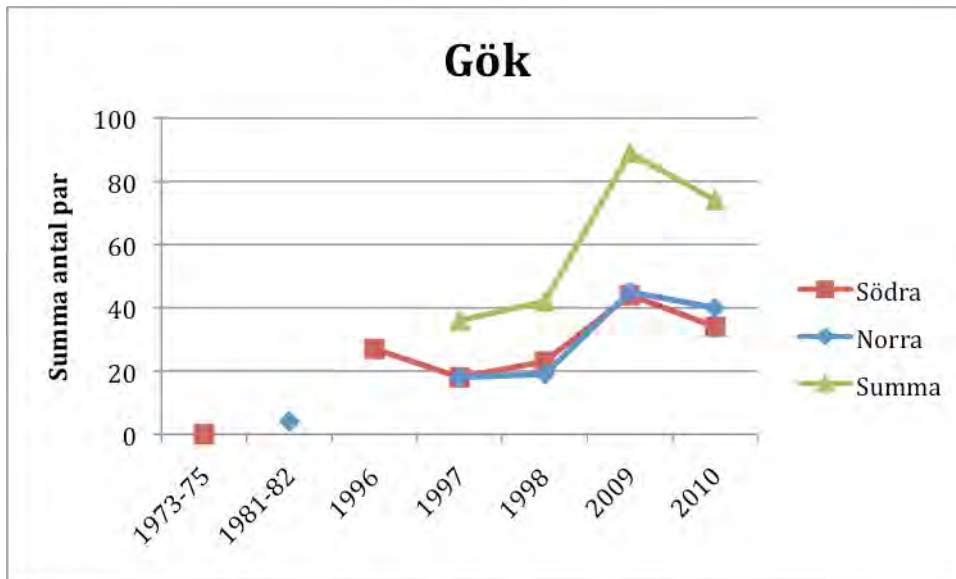
Videsparven är en rätt så ovanlig häckfågel i träddråer längs bäckar och fuktstråk på myrar i hela länet. I Gästrikland är videsparven ovanligare än i Hälsingland och inga observationer gjordes under myrfågelinventeringen. I den norra delen har antalet häckande par minskat och 2010 observerades inga par. Även i övriga Sverige minskar antalet videsparvar (Lindström, Green, Ottwall 2010).

Sävsparr

Ganska vanlig häckfågel i liknande miljöer som videsparven, men trivs även i mera öppna miljöer med lågvuxna videsnår eller i vassbestånd. I Gästrikland bara funnen vid små vassbestånd i anslutning till myrarna. Sävsparr är vanligast i de nordvästra delarna av länet. En orsak till detta kan vara en ökad förekomst av viden på myrarna i denna del av länet (Ståhl m fl 1984). Sävsparr visar ingen tydlig trend. Generellt för Sverige har arten minskat sedan 1975 och trenden är ännu tydligare i Europa (Lindström, Green, Ottwall 2010).

Gök

Göken har haft en positiv populationsutveckling under de senaste tolv åren och mönstret är likartat i Europa (Lindström, Green, Ottwall 2010).

Stjärtmes

Södra delen 2009: 1 par

Småskrake och storskrake

Småskrake och storskrake observerades inte 2009-10.

Referenser

- Cramp, S. (Ed.).** 1983. Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa. Volume 3. Waders-Gulls. Oxford University Press.
- Eriksson, M.O.G, Lindberg, P.** 1997. Projekt Lom 1996. Fågelåret 1996, Vår fågelvärld supplement nr 27. Sid 51-55.
- Eriksson, M.O.G.** 2010. Storlommen och smålommen i Sverige – populationsstatus, hotbild och förvaltning. - Sveriges Ornitologiska Förening, Stockholm och Svenska LOM-föreningen / Projekt LOM, Göteborg.
- Grund, L-O.** 1995. Arbetsrapport över myrfågelinventeringarna 1995. Länsstyrelsen, Dalarna.
- Holmberg, T.** 1997. Fågelpopulationer vid Ånnsjön, Västjämtland 1989-1996. Fåglar i Jämtland-Härjedalen 1/97. Sid 1-24.
- Holmberg, T.** 1997. Fågelpopulationer vid Ånnsjön, Västjämtland 1997. Fåglar i Jämtland-Härjedalen 3-4/97. Sid 1-24.
- Kvarnbäck, O., Eriksson, S.** 2003. Bondens följeslagare. Lär känna din lokala fågel- och viltfauna. Hushållningssällskapet.
- Lindström, Å., Green, M. Ottvall, R.** 2010. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2009. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds Universitet. 76 pp.
- Ottvall, R., Edenius, L., Elmberg, J., Engström, H., Green, M., Holmqvist, N., Lindström, Å., Tjernberg, M., Pärt, T.** 2008. Populationstrender för fågelarter som häckar i Sverige. Rapport 5813 Naturvårdsverket.
- Persson, S., Axbrink, M., Zetterlund, C.-E.** 1994. Sångsvansinventering i Hälsingland 1994. Fåglar i X-län 25:3.
- Risberg, L.** 1981. Fågelfaunan på Gästriklands myrar. Fåglar i X-län nr 1:1981. Sid 13-29.
- Risberg, L.** 1990. Sveriges fåglar. 2:a uppl. Sveriges ornitologiska förening. Stockholm.
- Ryttman, H., Stolt, B-O.** 1996. Enkelbeckasinens antal minskar, men vem bryr sig?. Vår fågelvärld 4/96. Sid 20-23.
- Ståhl, P., Junevik, G., Larsson, A., Norman, L.** 1984. Myrfåglar i Hälsingland och Orsa Finnmark. Fåglar i X-län, nr 3:1984. Sid 105-132.
- Ståhl, P.** 1985. Skyddsvärda myrar i Gävleborgs län. Länsstyrelsen Gävleborgs län, Naturvårdsenheten 1985:2.
- Svensson, S.** 1992. Svenska Häckfågeltaxeringen. Fågelåret 1992. Vår fågelvärld supplement. Sid 8-19.
- Svensson, S.** 1997. Svenska Häckfågeltaxeringen 1996. Fågelåret 1996. Vår fågelvärld supplement nr 27. Sid 11-20.

Appendix: Resultat myr för myr

Se pdf-fil på Länsstyrelsens hemsida.

Länsstyrelsens rapporter 2011

- 2011:1 Marin naturinventering 2006 i Gävleborgs län. Gran, Vitörarna, Notholmen, Hornslandet, Storjungfrun, Kalvhararna, Vitgrund-Norrskär
- 2011:2 Marin inventering vid Långvind sommaren 2007
- 2011:3 Marinbiologiska undersökningar i Axmar och Hilleviks-Trödjefjärden, 2008
- 2011:4 Marinbiologiska undersökningar vid Orarna i Gävlebukten, 2009
- 2011:5 Marinbiologiska undersökningar vid Eskön, 2009
- 2011:6 Marinbiologiska undersökningar i skärgården öster om Lindön, 2009
- 2011:7 Inventering av vegetationsklädda bottnar i Siviksfjärden och Norbergssjärden 2009
- 2011:8 Modellering av den marina vegetationen vid Tupparna – Kalvhararna
- 2011:9 Uttern i Gävleborgs län 2009
- 2011:10 Förebyggande arbete inom området ANDT – Alkhol, Narkotika, Dopning och Tobak i Gävleborg 2010
- 2011:11 Brandplan för Färnebofjärdens nationalpark – mål och prioriteringar vid naturvårdsbränning
- 2011:12 Insektsinventering i Långängarnas naturreservat
- 2011:13 Du ser för ung ut – Kan ingen annan köpa ut åt dig? En kartläggning och provköpsstudie av Tobak och Folköl i Gävleborgs län
- 2011:14 Inventering av vädnnätfjäril (*Euphydryas aurinia*) i Gävleborgs län 2009-2010
- 2011:15 Vegetationsklädda bottnar i Gävleborgs läns kustvatten - Trendövervakning 2010
- 2011:16 Arbeta för miljön i Gävleborg - så arbetar kommunerna
- 2011:17 Bostadsmarknaden i Gävleborgs län 2011
- 2011:18 Samlad strategi AND, Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak Gävleborg 2011
- 2011:19 Myrfågelinventering i Gävleborgs län 2009-2010 med tillhörande appendix

Länsstyrelsen Gävleborg
Tryck: Arkitektkopia i Gävle
Rapportnr: 2011:19
ISSN: 0284-5954
Upplaga: 75 ex

Länsstyrelsen
Gävleborg